

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

IMAGINEA ȚĂRII

În atmosfera de unanimitate angajare pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor actuale etape de dezvoltare a țării în care întregul nostru popor împingă Conferința Națională a partidului; alegerile generale de deputați în organele locale ale puterii de stat reprezintă momentul unei ferme opțiuni cetățenești. O opțiune pentru creșterea continuă a calității vieții, pentru înflorirea multilaterală, economic-socială, edilitară, culturală, a tuturor localităților țării. O opțiune pentru destinul patriei așa cum îl prefigurează orientările Congresului al XIII-lea al partidului, așa cum se constituie acesta cu fiecare împlinire, cu fiecare faptă de muncă și creație a fiilor României socialiste.

Apelul Frontului Democratice și Unității Socialiste, dat publicității, condensează imaginea țării în prosa, în această adresă, lansată totodată vibrante chemări către toate categoriile de oameni ai muncii.

Reperle ale creșterii, repere ale devenirii care impun cu forța unor argumente de netăgăduit: producția industrială este în acest an de peste 115 ori mai mare ca în 1945; venitul național este în 1987 de peste 33 ori mai mare ca în 1945. Nu există practic nici un domeniu care să nu fi înregistrat asemenea creșteri spectaculoase, dincolo de cifre aflându-se, însă, munca eroică, abnegația și dăruirea patriotică ale unui popor care, condus de partidul său comunist, avind în fruntea sa pe bărbatul ce a dat identitate demnă istoriei noastre, prezentului și viitorului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își împlineste în pace, independență și suveranitate, marile idealuri.

Apelul subliniază realizările de excepție ale științei, învățămîntului și culturii, domeniile ce se află în deplină consonanță cu înaltele ritmuri ale construcției socialiste. Se menționează astfel că „o puternică înflorire au cunoscut literatura, arta și cultura, contribuind la educarea patriotică, revoluționară a celor ce născuseră, la dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor”. Fiecareșă devine, în acest sens, chemarea adresată de Apel oamenilor de cultură și artă, tuturor creatorilor țării:

Luceafărul

VIITOR DICȚIONAR LITERAR

Elegii în devălmășia timpului

Este ciudat cum la o seamă de poezi contemporane: ceea ce impresionează și fixează în același timp emoția ca stare poetică dominantă este tocmai insuficiența lirică a versului, un vers construit în așa mod încât, deși liric ca profunzime, el este, ca material poetic, intelectualizat, corabralizat și nesfelit. La modul infinitesimal, aproape inobservabil. Un asemenea poet este Ion Vădan în *Borgum* centenarului (Ed. Dacia, 1984) ce extrage și în același timp redă emoția cu ajutorul unui material lingvistic în aparență neprelucrat, de sorginte mai mult intelectuală, cultă, nemuzicală dar peste care autorul presară o umitoare pulbere poetică fină ce aduce textului un halou aproape indistinct, o fecie inexplicabilă a cărei cauză o cauți peste tot fără a ști dacă ai găsi-o cu adevărat. Încercarea lui Ion Vădan de a depăși modelul liric printr-un lirism evoluat, specific, personal se face prin asocierea unei stări de elaborație poetică cu o succesiune de observații a senzațiilor aduse la incandescență și lăsa-te apoi să scadă în intensitate, să se răcească pentru a putea fi culese cu mina și așezate în pagină în momentul în care aceste senzații se transformă într-un fel de melancolie nere-

Adrian Dafir

Continuare în pag. a 7-a

Ion Bitan, Vladimir Șetran: „Vizită de lucru”

JURNAL DE POET

Satul natal

Citită vreme îi știi pe mama și pe tata acolo de unde ai plecat în lume totuși pare într-o ordine ancestrală. Te așteaptă cineva cu adevărat, cu toată ființa și brațele deschise, ce te înleagă după ochi, îți cutesc sufletul fără să-l deschidă și să-l rănească în nici un fel. Lacrima mingiei și alină, numai este mireasmă și balsam ce leagă cerurile de pământ.

Și toamnă țirte, lumii secerile din pod și o lumă pe dealul. Dosufului să tăcem tulhenei după sirinșul porumbului. Tata, în brațe cu un șnop de rogoz lung udat la fântină, cu căciula pe cap. Bate vântul dinspre mieznoapte vestind apropierea ninsorilor. Turmele încă în staul cîntesc din clopote bruma-l grosă până țirziu și, rădrit, soarele urias cit pământul se ridică în sat vivătaie. În toată așezarea ard ferestrele, cîntă cocșii, adormiți cîmii mișcă lanțul, scriștie cumpăna fîntinii, iese curada bivoliilor pe miriști.

Mama, imbrohodată într-o năframă grosă de lînă, cu fruntea înaltă și ochii căprui, așază la lumina farului din vatră i-oam văzut din aproape încețiturile frunții ca seara gorunilor și-orind în rafelele ploilor și iermlor de pe la noi. Într-o strălucire a lunei să se stîmpărăm în toată lucrului peste ziu de vineri pîid cu silvoizi din prune curate de apă.

Și ne punem pe lucru în trei ce va vremuri în sîmîtă țecere, tata leagă în jururi mînunchii doborîji de zimții ascuțiți ai secerii cu care în copilarie culcam la pîmînt lanurile de seceră de pe fînge.

După o postată leagă pieptarul, după o alta ne așezăm pe pîmîntul uscat de secetă, tuteii suni; alt de uscați, aproape se sfîrmă în palmă atînsi, abia la rădăcina mai pîlpie o șuviță de umezală în verdele pal.

Vine Traian Jula să ne vadă. Treizeci de ani a îngrijit-o pe mama lui oarbă ce a murit de curînd.

Imi spune cum veneau copiii satului să o colinde pe mama lui și se străduiau să le cînte pe cele mai frumoase șîndu-se ascultați cu ochii acia fără vedere ce ne fascinau pe toți. Descopăr, ascultîndu-l pe Traian, vecinul nostru, că vorbește o limbă românească de-o irezistibilă frumusețe. Încerc să-l rețin, să mai spună orice numai să ascult acest izvor ce farnecă și imobilizează limba noastră vorbită de un om ce știe multe despre durere și răbdare, ce și-a luat din pruncie viața în serios, limba văduvei și a orfanului, a lucrătorului de pîmînt devenit apoi miner oîlîndu-și plîmîntul cu pulbere fină de la o moară de piatră dar nădîndu-se bătut, ridicîndu-și casa și vatră în jurul pruncilor în preajma brumei de soțorare ce-i alungă de el pînd dîncolo de mormînt.

• Apoi, seara se apropie, ne întorcem acasă odată cu turmele iar ulcioarele și drumul la Cloroi, la izvorul satului ce cură aici de la începutul lumii de bună seamă neschimbat.

Ce bună-i apoi înaintea cinei horinca asta de prună curată după o zi de trîudă între oameni de care te știi leagă prin milenii de cosmos și unanitatea întregă.

Vine nănașul Petre să povestim, și el e văduvul de acum ca și Ioanul Danti, vine lelea Maria de la străjă după un hirb de lapte, tata mulge bivolițele, mama a încins focul, răsar stelele, luna arde pe cer aproape plină pînă noaptea țirziu, povestim. Tata și mama în această încăpere cit o lacrimă din lemn și din pîmînt ars. Casa părintească.

Ioan Alexandru

Antologia Luceafărul

Partidul — luciditate și vis

Un riu cald pe care îl ținem pe umeri, acesta-i Partidul, Semințele care înfrîgătează cîmpiele ale pădurii. A iubi adînc și frumos Patria cu soarele rotînjindu-se, Partidul — luciditate și vis, să fie peste veacuri în toate un îmn, aprins contur, răcoros sunetul.

Dumitru Bălăeș

Dan Rotaru

REPERE LITERARE CONTEMPORANE

Un roman — parabolă

Portretul este un roman-parabolă, cum a fost, de pildă, *Minunata poveste de dragoste a prefăciților regi Ulise și Penelopa* al aceluiași autor. De această dată însă, autorul nu mai recurge la un cîșeu mitologic, ci la unul dintre cele mai frecvente motive alături de oglindă ale prozei de imaginar: portretul sau, într-un sens mai larg, tabloul de la Hoffmann și romanticii germani, trecînd prin literatura „fin de siècle” și Oscar Wilde, pînă la fantasticul contemporan al lui Mircea Eliade nu există autor care, cultivînd insolitul, straniu, enigma tragică, magică etc. ca nu fi apelat într-o formă sau alta la simbolica portretului (tabloului) sau, să spunem, unui substituit al lui: statuia, icona, medalionul conținînd imaginea unei persoane. Cel mai adesea semnificația este magică malefică sau de rău augur. Platon Pardău preia aceste conotații fără ca romanul să fie propriu-zis fantastic. Tesătura este chiar realistă, dar nu compactă, și prin ochiurile ei se insinuează fiorii insolitului. Textul se află la limita dintre parabolă și utopie, pe de o parte, și mimesisul realist pe de alta. Este o interferență deliberată a realului cu imaginarul. Acțiunea romanului este localizată într-un oraș de munte, fictiv, Doruna, în schimb alte toponime sînt intrutotul reale: Baia Mare, Cluj-Napoca, Bistrița ș.a.m.d. Timpul desfășurării evenimentelor este postbelic, fără a fi putea fixa cu precizie. Se vorbește de marea conflagrație mondială, de naștiți, evrei deportați și „verzi” ca de realități și evenimente trecute, dar și de un „domn” Alexandru, înalt funcționar, ce se ocupă de cultură, și de un gazetar, Puzderă, director și proprietar de ziar, sau de un Braunstein, care închină sălăne sau organizează fastuoase ceremonii funebre; există asociații de pictori constituite cam în felul societăților culturale interbelice, dar și întreprinderi ca Poliesterul sau orchestre punk de ultimă oră etc. Această indeterminare și interferență a unor tipuri de relații personale și sociale, aparținînd unor perioade istorice diferite este posibilă numai într-un spațiu utopic, cum este cel al Dorunei. Prozatorul a urmărit deci un efect de generalizare a situației sale românești într-un cadru referențial realist, care să nu fie însă și o strictă reflectare a lui.

Octavian Belung, pictor mărunt din Doruna, executant de peisaje cu pașiști și cerbi, sau de naturi moarte cu „bucșete de flori în găleușe” este chemat de „domnul Alexandru” care îi cere să termine schița unui portret reprezentînd

Sibiul — emblemă a acestei epoci

Într-o zi, 26 octombrie 1987, Dimineață mormorată de toamnă. Căzuse prima brumă și frunzele castanilor se asternuseră ca un stol de păsări uriașe peste parbrizele mai multor mașini parcate pe străzile din apropierea grăii Sibiu. Acceleratul a sosit cu o mică întârziere și totuși prea devreme pentru a ne putea permite să ne prezentăm neîntrîziat la Primăria orașului. Era o reîntîlnire cu Sibiul după aproape un sfert de secol.

Ora 9 fără un sfert. Tovarășul secretar cu problemele de propagandă a Comitetului municipal de partid Sibiu — Niculina Hancu, după ce ne-a văzut delegația și legitimațiile, scuzîndu-se că era ocupată pînă peste cap cu pregătirea alegerilor în Consiliile populare, ne-a acordat toată atenția convenită unor ziaristi veniți din Capitală și înarmați (pentru prima dată în viața lor) cu aparate de înregistrat și foto. În mai puțin de o jumătate de oră, am pornit cu doi însoțitori, mențiți să ne conducă în cele două-trei întreprinderi pe care speram să le acoperim în ziua respectivă.

I.P.A.S.-ul este o întreprindere nouă, care a luat ființă în anul 1988, prin fuziunea uzinelor Automecanică și Elastic, ambele datînd din al doilea deceniu al secolului nostru. Așa cum am aflat de la secretarul Comitetului de partid pe întreprindere, Nicolae Comsa, dar mai ales de la inginerul șef cu pregătirea fabricii, Vasile Ilie, întreprinderea de piese auto — Sibiul realizează subansamble auto de amortizoare hidrolice telescopice, transmisii cardanice, mecanisme de frînă și de direcție, cabine și diverse și pînă la arcuri lamelare și spirale prin înfășurarea la rece și la cald. Fînd cea mai mare unitate industrială din județul Sibiu, cu aproximativ 9 000 muncitori, utilizînd peste 2 500 mașini-unelte, aplică tehnologiile cele mai perfecționate, unele constituind chiar domenii de vîrf ale progresului tehnic, producînd în serie mijloace, dar și în serie mică sau unicat, utilizînd tehnologii de grup și specifice și satisfăcînd exigențele a peste 450 de beneficiari direcți din țară și a numeroși parteneri din străinătate. Volumul de producție este de ordinul miliardelor, iar preocuparea permanentă a colectivului este aceea a asimilării și produse noi și a dezvoltării unei concepții proprii a acestora.

Ion Orlandea este șef de echipă în această întreprindere, la secția 300 — arbori cardanici, are în subordine 11 oameni, căroră încearcă și reușe-

te să le transmită și să le însușească dragostea față de muncă și de învățare. A intrat în cei 25 de ani de muncă (lucrează din '53, de pe vremea întreprinderii metalurgice de stat — Sibiul, devenită apoi Automecanică) sute de tineri, care sînt acum oameni „mari”, adică personalități cu funcții de răspundere. A fost un an de zile într-un schimb de experiență la Essen, R.F.G., a călătorit în America, și urmează să facă o excursie pe cont propriu în Mediterana. Fiu de țărani din Șeica Mare, fost argat și călă la pășun, e acum tată de inginer de automatizări și de calcul electronic la întreprinderea mecanică din Mirșea — unitate economică vizitată, ca și I.P.A.S.-ul, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Întreprinderea „Șteava Rosie”, cu specific de confecții bărbătești, costume, paltoane, impermeabile, lucrează pentru firme străine ca Dressmaster, Cruise, Precu, Dauber și Raznoexport, din țări ca Germania, Italia, Austria, U.R.S.S., Elveția, Franța, Danemarca, Suedia, S.U.A. După cum este lesne de prevăzut, majoritatea colectivului e alcătuit din femei tinere, fete frumoase din Sibiu și din „Mărginime”. Fapt care face posibilă și necesară organizarea unei intense activități culturale-artistice educative. Așa cum am aflat de la secretara Comitetului U.T.C. pe întreprindere, Carmen Dogaru, întreprinderea are mai multe brigăzi artistice, grupuri vocale și de dans popular și de muzică folk, care au participat și au fost premiate în marele festival național „Cîntarea României”.

Președintele Comitetului de cultură și educație socialistă Sibiu, Ion Maris, directorul actual al Bibliotecii „Astra”, a fost însoțitorul nostru permanent în prima zi de documentare asupra valorilor istorice și contemporane ale municipiului Sibiu. Cu mîndrie justificată, acesta ne-a condus prin sălile fastuoase ale Bibliotecii, vorbindu-ne despre eforturile depuse pentru păstrarea și conservarea specificului tradițional al liceului de cultură de numele cărui a suferit legat aspiratiile legitime de unire cu țara, de deprețate și de eliberare națională și socială, politică și culturală ale întregului popor român din Transilvania, de la mijlocul secolului trecut încoace. Cu o voce potolită și gravă, dură și inflexibilă, omul puțin la trup, dar dintr-o fibră

Matei Gavril

Continuare în pag. a 7-a

ATITUDINI

Resurecția lirismului

Recitesc cîteva din însemnările făcute cu ocazia unui concurs național de poezie (e vorba de „Nicolae Labis”, de la Suceava, care e, totuși, cea mai importantă dintre numeroasele manifestări de acest fel) și am impresia că se poate intră în ecuație în asemenea încercări, dintre care unele nu mai sînt creație juvenilă, o imagine a liricii românești de miine, o ipoteză de literatură tinăru cu proiect vizibil încă de azi. Astfel de supozitii au, bineînțeles, un grad considerabil de incertitudine (chiar dacă se întemeiază nu doar pe intuiție) însă trebuie făcute, de vreme ce critica literară are și o funcție pedagogică, năzuind să îndrepte într-un sens coerent evoluția unui fenomen. Intre ceea ce ar trebui să fie poezia românească în viitor și ceea ce va fi ea, se află încă ce acum, ceea ce înseamnă marea problemă posibilă, pe care critica literară trebuie să o valorifice și să o disciplineze în direcția pe care o socotește recomandabilă și cu procentul cel mai sigur de organicitate. Această prognoză, unde e necesar a se cuprinde și contribuția ideologiei literare, indică simptome în general pozitive și care înlesnesc pe cel ale unor prevederți erau dintre cele alarmante. Literatura se dovedește a fi un proces cu înaintare naturală și oricîce factor perturbator, pătruns cîteodată într-o impostură, sfîrșește prin a se consuma în producțiuni care nu au durabilitate. Nu doar valorile adevărate și talentul triumfă, triumfătoare e, deopotrivă, direcția cea mai potrivită în mediul literar românesc — aceasta e concluzia care se impune de îndată la examinarea fără prejudecăți a liricii aparținînd celor care acum pășesc în literatură.

Observ, înainte de toate, că o încheiere cum e aceasta nu e totuși originală și am întîlnit-o și în alte încercări de prognoză întreprinse recent, ceea ce înseamnă că materia obiectivă reclamă astfel de propoziții. Indiferent dacă e pretul de unii critici literari (a căror contribuție în afirmarea altor tendințe, astăzi dovedite a nu avea nici un viitor, este indeobște cunoscută) această lirică, genuină și redescoperind cultul unei limbi literare, există și este obligatoriu a o inconjura cu un strat protector. Așadar, ce notații aduce o analiză a poeziei pe care o practică acești autori de vîrstă biologică tinăru, avînd, în conformitate cu regulamentul acestui concurs, pînă la 25 de ani? Intia impresie este aceea a originalității și de esență, năzuina de a exprima o individualitate. Sîntem, cu acestea, la izvoarele Irișului, acolo unde încep emoție, sensibilitate, cuvînt greu de semnificații, o muzică a sufletului de natură inefabilă, într-un cuvînt tot ceea ce este „poezie”. O redescoperire a sensibilității și a lirismului genuin, care survine după o scurtă perioadă de ironism (de unde nu rămîne, sub raportul istoriei literaturii, decît puțin) trăsătura cea mai de seamă și cu totul evidentă a poeziei acesteia încă adolescente. Originea acestei adevăruri e încă obscură și poate să fie pusă în seama voinței naturale de diferențiere (unde fundamentală este intuiția) de nu cumva însemnează înțelegerea superioară a creației, care, totuși, rămîne afirmare a lumii și nu diso-

Artur Silvestri

Continuare în pag. a 7-a

GABRIELA NEGREANU: «Partea omului»

figura de loc comun, reprizarea lirismului comu, apelul la proximitate...

in vers al, cumulind totodată tradiția și forța imagistică, adică, dovadă a științei a ritmului și a tensiunii, ne-o dă poemul Ecologie...

seamă o duce și-o pierde // rămlî, mal vreau o gură de aer / umplindu-mi pieptul cu sfîșietor...

POEZIE

«CONSTELAȚII DE LUT»

O carte plăcută și inteligibilă, fără sofisticări inutile și alambicări de tot soiul...

Prin urmare, trăirea intensă a versurilor, ecourile întinse ale treceții și melancolia privire retrospectivă a unei jumătăți de veac, aduc

pe coala albă de hirtie o mină tremurândă întru elegic, care face să picure din virful condeiului lacrimă de sinceră scriitură...

Dumitru Udrea
*) Harie Hinoaveanu: «Constelații de lut», Editura „Eminescu”, 1987.

REGISTRU LIRIC

Florea Miu este un poet al câmpiei, al spațiilor vaste, roditoare și calme...

pentru sensibilitatea poetului — stau piesele care conțin fiorul dramatic al interogației existențiale...

Alexandru Horia
*) Florea Miu: «Lanul de grâu», Editura „Cartea Românească”, 1987.

DUMITRU PRICOP: «Stelele din adîncuri»

în Tara Vrancei primim o nouă veste — volumul Stelele din adîncuri...

exact spus, răspunsurile încercate nu sînt convîngătoare pentru firea sfîșiată de incertitudine...

exact spus, răspunsurile încercate nu sînt convîngătoare pentru firea sfîșiată de incertitudine...

EDIȚII

Valjan și Ion Potopiu, cu un «cuvînt înainte» de Șerban Cioculescu...

MĂRTURII LITERARE

Valjan și Ion Potopiu, cu un «cuvînt înainte» de Șerban Cioculescu...

Se întîmplă frecvent ca memoriile să conserve fire unele rezerve subiective, fie să nu reziste tentației de a se pune întru lumină...

Valentin F. Mihăescu

COLOCVIILE DE POEZIE TIRGU NEAMȚ

În zilele de 23—25 octombrie a.e., la Tirgu Neamț s-au desfășurat Colocviile de poezie...

sionalitatea poetului tinăr de astăzi. Discuțiile au fost conduse de criticii Marin Mincu și Laurențiu Ulici...

CONCURSUL NAȚIONAL DE POEZIE «NICOLAE LABIȘ»

S-a încheiat recent a XIX-a ediție a Concursului național de poezie «Nicolae Labiș»...

CONCURSUL NAȚIONAL DE POEZIE «NICOLAE LABIȘ»

S-a încheiat recent a XIX-a ediție a Concursului național de poezie «Nicolae Labiș»...

CONCURSUL NAȚIONAL DE POEZIE «NICOLAE LABIȘ»

S-a încheiat recent a XIX-a ediție a Concursului național de poezie «Nicolae Labiș»...

NOUA GEOGRAFIE LITERARA RA

Integrarea in serii istorice si de valori

Pe masa de lucru a criticului s-au adunat in ultima vreme, iata, numeroase carti de poezie, prefurind momentele privilegiate ale intinerilor de taina cu noul creati, dar si treptele dificile apropieri de acest suveran, definitiv pentru starea literarii unui moment. Rasfoiesc, dar nu la intimplare: Ioana Diaconescu — „Herb”, Adrian Popescu — „Vocea interioara”, Florea Miu — „Lanul de griu”, Liliana Ursu — „Colina Florii Badescu”, „Anotimpurile”, Daniela Crasnar — „Emisferă de Magdeburg”, Dumitru Udrea — „Monade”, Mariana Bojan — „Phantasticonul”, Dan Rotaru — „A iubi, iubire...”. Am senzația unei adevărate „explozii” editoriale.

Să privim mai atent, deocamdată, numele autorilor. Aglomerarea intimplatoare (ori nu) a productiei lirice ne oferă ransa deșajării unor constante, deși găsirea nimirului comun al acestui proces aflat în plină desfășurare rămâne o dificultate reală.

Asadar, o primă constatare: cele mai multe dintre volumele amintite, la care s-ar putea adăuga și altele, de ultimă oră, aparțin poeziei **promotei republicane**, adică celor născuți în anul 1947 sau în jurul acestor date. Este vorba, în alți termeni, de reprezentanții „promotei '70”, acel val poetic aplaziat între tezurarii generației Labis și asaltul „textualistilor”.

Grupare de echilibru, subsumată în general „poeziei tinere”, promoția '70 a beneficiat de răgazul unei sedimentări fecunde, eliminând mimetismele facile prin culturalizarea sensibilității și rafinarea formulelor personale, de creare a sensurilor într-un limbaj poetic asumat constant.

Privind retrospectiv evoluția acestor poezi, vaste certe s-a pierdut din auz, se impune a fi formulată o altă constatare: totuși o biografie notabilă. Un singur exemplu: creația lui Floria Bădescu însumează volumele „Nevăzutele urse”, „Mașca isanos”, „Drumul spre Eleusis”, „Cinete de viscol”, „Anonimus”, „Gloria Alexandrescu — parada măștilor”, „Joi-palmilor”, „Starea bizantină”, „Aparărea lui Socrate”, „Recurs la singurătate”, „Mesterul Manole sau imanența tragicului”, „Anotimpurile”. Deși a fost trecut pe lista „performerilor biografici”, cazul său nu este de excepție. Orice dintre poezii numite la început se află la a cincea, a șasea cartă. În fond, de ce această „contabilizare”, de atâtea ori irrelevantă? Pentru a argumenta aserțiunea că poezia tină se maturizează. Biologie și „bibliografie”. Cu alte cuvinte, își scrie istoria în simultan cu conștiința propriei contemporaneități.

Promoția la care ne referim are, de la început, conștiința de sine a poeziei. Print-un efort lucid, refuzând arbitrarul și automatismele prin efort creator dublat de cultură, își stabilește fără echivoc locul său în timp. Diversitatea atitudinilor lirice nu estompează ecnografia liniilor de forță ale tradiției, în direcția telegeri dialectic „formelor” literare. Asimilarea și depășirea unor stadii anterioare conduc, dimpotrivă, la înțelegerea activă a conceptelor de tradiție și modernitate.

Poezia acestor poezii își aduce spațiul vast al integrării într-o serie istorică și de valori: Adrian Popescu — sub regimul candelor, diafanului și reveliei, Mariana Bojan — print-o artă combinatorie inteligentă și conștientă a ritmizării stărilor și abandonându-se melodiicității. Condiția tradiției și echilibrul indicat de ea în raport cu aspirația spre comunicare într-un limbaj poetic exprimă în modul cel mai elocvent disponibilitățile semnelor poetice de a face din poezie o echivalență de totațitate a antropologiei. Inovația formală se subordonează căutării unor structuri de adincime dominate de o viziune integratoare, arhetipală. La Daniela Crasnar, Florea Miu, Liliana Ursu apare imaginea unui cosmos integral, cu deseblende consecințe asupra reprezentărilor estetice, generatoare, etajată pe nivelurile și pe cel simbolic. Adrian Popescu, gustind „Sarea pământului”, primește încă veștii din Umbria, în timp ce Liliana Ursu tențează „salamandra din flăcările cuvintelor”, după cum Dan Rotaru opinează pentru „sansa de a pieri” prin gestul arhetipal al rostirii. Dumitru Udrea reactualizează teoria mandelor în probe holografice, iar Florea Miu redescoperă civilizația grului. Sint indicii ale renunțării la transfigurarea „externă” a realului concret în favoarea „laturii esențiale”, generalizatoare. Aspectul conștient, în sens tradițional, al poeziei lui Floria Bădescu ilustrează coordonate estetice ale unei experiențe cu nebănute rezerve de reactivare a formelor fixe. El inventează „conștient”, combinație de rondel și sonet într-un tubulător oratoriu al ninsorilor apocaliptice. Multați dictează de viziunea unui bucolic suu-generis marchează și versurile Ioanei Diaconescu. Este evidentă acum inexistența tentației distrugerii vechilor structuri, înlocuită de tendința inversă a re-facerii tradiției, fără alunețarea în alexandrinism sau în obscurizarea marcând deficitul de talent. Vocatia revelării dimensiunilor umane ale vieții, reacția polemică a scriiturii neutre și la prozaim rămân atitudinii definitorii pentru promoția respectivă. Apur o conștiință împede a substăntiei, mai puțin însă a funcțiilor lirismului, în consens cu datele socio-psihice ale receptorului actual de poezie. Se impune o reevaluare dinamică a finalității actului poetic angajat uneori în operația de „denudare a discursului”, de acedriate a unui registru stilistic fals antiretoric, din „capcanele textului” născându-se monștri. Nu din puidonderia pleddm pentru fertilizarea imaginărilor cu componenta diafanității, pentru reintoacerea la frumoasele utopii vulnerabile ci pentru că singura prerogativă estetică în măsură să revitalizeze perpetuu poezia este aceea a comunicării adevărului omeneș în creații eliberate de improprietățile unui discurs „hiper-materializat”.

Constantin M. Popa

DREPTUL LA LITERATURA TINERII

Apariția, în diferite momente ale ultimilor zece ani, a unor promoții noi de scriitori în literatura română este, la ora aceasta, un fapt împlinit, confirmarea acestui fenomen făcându-se, în primul rând, prin creșterea de valori și o privire de ansamblu asupra acestui proces este astăzi mai utilă decât oricând. Revista noastră și-a propus, încă de la primele semne pe care finăra generație literară le dădea, la jumătatea deceniului trecut, să urmărească atent evoluția ei și să sprijine acele orientări care pot să imbogățească în mod real fondul valoric al literaturii naționale, angajându-se într-o dezbateră susținută și continuă pentru o valorificare lucidă a acestei promițătoare completări de efectiv. Prin rubrici cum ar fi „Prezența tinărilor scriitorilor” și „Noua geografie literară”, prin cicluri de sinteză care propun un „Vitor dicționar literar”, Luceafărul a militat și militează activ pentru promovarea valorilor autentice, pentru înălțarea tradițiilor de cultură și dezvoltarea lor. Orunde există scriitorii tinerei valori, există o literatură tină și cu șanse reale — aceasta a fost și este deviza noastră, punctul de început și scopul unei acțiuni literare pe care o considerăm necesară. Treptat, literatura tină de ieri a devenit literatura matură de azi și acest prag al reprezentativității constituie, pentru scriitorii în plină evoluție, un moment esențial. Iată de ce ne propunem să examinăm, cu prilejul unor recapitulări cu aspect sintetic, acest fenomen de maturizare colectivă: în preajma Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român și în climatul de emulație pe care acest apropiat eveniment îl creează, astfel de propuneri pentru istoria literaturii de mine confirmă valabilitatea unei acțiuni literare, rod al deschiderii istorice produsă de Congresul al IX-lea al P.C.R.

Consonanța cu tradiția

O privire transversală, sintetică, în zona prozei tinere de azi este capabilă a ne oferi imaginea unui copac în creștere. Distanțându-ne de el în timp, îl vom defini mai exact esența; în momentul de față, pentru că-l urmărim „funcțiile” și dorim să-l înțelegem din imediatul său, vom încerca să-l înțelegem mai ales din ultimii ani. Tinerii reformulează, în felul lor, temele actuale ale literaturii, le reinterpretează curajos, dintr-un unghi de vedere personal. De pildă, ei n-au cunoscut anul '50; totuși, când sint siliți a se ocupa de viziile părinților și bunicii, aceștia au intră și în construcția lor, dar unghiul de abordare nu mai este justiticiu ci se centrează în ochiul adevărului. Nu rareori această perioadă oferă materie pentru un realism antropologic de altă factură, cu rădăcini în mituri, în ceea ce se numește specificul genului.

Mai jos coborînd în vreme, nici războiul nu este o temă jăgăită cu vâul pe seama „veteranilor”. Constantin Stan, Mircea Nedelciu, sint exemple care mi vin în îndemînă. Cărțile tinere despre război sint, când nu urmăresc aceeași temă majoră a rezistenței poporului român în timp și spațiu, adevărate poeme ale eroismului, ale jertfei și dăruirii; ele nu urmăresc complicatele situații strategice ori labirintul relațiilor internaționale ale momentului — ci, mai degrabă, factorul uman simplu, omul cu chem de sentimente și gânduri pus în jocul sortii orbe, omul și, desigur, tara.

Proza tină a prelat de la generațiile anterioare mai ales linia adevărului. Prin adevăr s-a ajuns la un filon întreg, cel al istoriei, și din acest punct de vedere se poate spune fără greș că ne aflăm pe un drum întemeiat. Dacă proza tină are configurația unui copac, miezul îl constituie proza istorică, mai ales romanul. Este o preocupare mai largă a literaturii și scriiturii lui Eugen Uricaru, Ștefan Agopian, Ioan Dan Nicolescu, Ioan Dumitru Denciu, Apostol Gurău, Ion Bolos, Tudor Dumitru Savu, Moldova și găsește în chipul cel mai fericit vocea ei înconfundabilă în literatura despre țară, adică introducem în discuție creația unui număr destul de mare de autori de la Alexei Rudeanu la Ion George Prigon. Alte regiuni ale țării își găsesc rapoziții, precum Radu Anton Roman (pentru Delia), Nicolae Lupu (prozator al Teleormanului). Personajele acestei literaturii nu au nimic idilic, colorizant în înfășurarea și în modul de a fi. Sunt oameni reali implicari în real, juptind pentru ca satele să-și păstreze și să-și nuanțeze specificul, acționând atit pe cimp, între semenii, cit și în familie — mai toți au părinți bătrîni de care îngrijesc, cu care se sfătuiesc — în consens cu niste principii bine definite, verificînd lumea cu normele dreptății mîstenite.

Un trunchi gros, respectabil, al literaturii tinere îl constituie proza de santier (Petru Cimpoiesu este un exemplu). Romane de cele mai multe ori, uneori și nuvele — dar nici reportajul, acesta sferă — acestea sunt piese ale dosarului muncii sint de cele mai multe ori oglinzi fidele în care citim realitățile multie contemporane.

Vitalitatea literaturii tinere se exprimă, desigur, și în descrierea evenimentului cotidian, „în replică”, nu se potrivește în experiențe stilistice mai mult sau mai puțin reușite — „frunzului”, aceste experiențe, necesar dar perisabil de la an la an. Nu structura întreaga a unui copac este implicată în acest gest al „schimbării frunzelor”. Cit timp seva este aducă de rădăcini viguroase din adincuri, cit timp funcțiile esențiale sint păstrate — ne păstrăm nestăbilită încrederea în acest moment literar al prozei tinere. Vitorul imediat va confirma că experimentalismul nu este o trăsătură definitorie. Implicarea în real, apropierea de personaje în care se pot vedea și cititorii, discuția despre adevăr, căutarea adevărului — sint direcții mult mai fertile decit învirierea cuvintelor în pagină de dragul hazardului. Proza înseamnă, principial vorbind, construcție, spațiu în care se poate vedea și cititorii, discuția despre adevăr, căutarea adevărului — sint direcții mult mai fertile decit învirierea cuvintelor în pagină de dragul hazardului. Proza înseamnă, principial vorbind, construcție, spațiu în care se poate vedea și cititorii, discuția despre adevăr, căutarea adevărului — sint direcții mult mai fertile decit învirierea cuvintelor în pagină de dragul hazardului.

Nicolae Georgescu

Contribuții la un program literar

Intr-o literatură în plină evoluție și desfășurare valorică, critica tină se evidențiază firesc în procesul de identificare și fixare al valorilor. Comprehensiunea spre cultură, deschiderea largă spre substanța valorică, evidențierea valorii estetice prin accentuarea dominantelor arhetipale, stabilirea tipologiilor pe care se fixează traectul, în timp, al literaturii, capacitatea de a realiza analize de finețe ca și disociere de profunzime, chemarea spre sinteză sint cîteva dintre trăsăturile criticii tinere. Buni cunoscători ai istoriei literaturii, care le oferă posibilitatea comparării în valorizare și ierarhizare, tot mai mult criticii tinere atacă probleme de esență ale literaturii, au în ceea ce întreprind excitații și siguranță în evaluare și interpretare. Ar mai fi de adăugat, într-o încercare de sintetizare a caracteristicilor, spiritul nou în interpretarea fenomenului literar, pe care critica tină îl aduce, curajul de a aborda probleme ce înainte păreau încheiate, spargerea unor clișee prin-o reducere în dezbateră deschisă a acestor probleme. Critica tină evidențiază tipologiile de existență ale literaturii într-o dorință de cuprindere integratoare, uneori cu tendința epuzării surselor și resurselor de interpretare a subiectului respectiv. Nu sustin că veleitari nu s-ar afla printre tinerii critici, dar nu despre acest aspect doresc să discut acum și aici.

A-ți însuși un larg orizont cultural înseamnă a cobori spre adincimile propriei literaturi, spre elementele de fundament și spre pilonii de susținere ai literaturii pentru a putea contextualiza mai exact și mai cu profit literar. A cunoaște și a aprecia tradiția literaturii nu înseamnă nicidecum a nu fi deschis la nou și a nu înțelege măsurile de înnoire pe care firesc și necesar literatura le suferă în dezvoltarea ei axiologică și temporală. Coborîrea spre tipologia tradiției pentru cunoașterea ei în amănunt și profunzime înseamnă, dimpotrivă, crearea unei fertile ipostaze din care se poate întui valoarea noului și deschiderea spre modern a literaturii. În afara unei posibilități de raportare, plasare în context și fixare în sistemul axiologic, exegeza critică rămîne suspendată într-o derizorie și inutilă postură. O stabilire cit mai exactă a valorii estetice se poate face numai print-o exactă punere în sistemul tipologiilor ce evidențiază esența în evoluție. La orizontul cultural larg al criticilor tinere se adaugă sentimentul al aderării în fenomenul literar, conștiința responsabilității actului critic. Majoritatea tinerilor critici privesc în acest fel temele exegezei critice — indiferent că ea se aplică opereii unei scriitor (și nu puțin criticii tinere) sau trecut, print-un filtru original de analiză, opere clasice, unei forme de existență dominantă a literaturii, unei specii literare sau unor sinteze, în care, în general, după ce se fixează tipologia (seria generativă), se comentează opera scriitorilor, prin apropiere și diferențiere.

Critica tină este preocupată de selecția și promovarea valorilor. Există o corectă deschidere spre receptarea valorilor, ce vine, mai întii, dintr-o poziție fermă în privința valorizării, apoi dintr-o atență analiză a fenomenului literar în ansamblu. Print-o corectă aezare a valorilor în peisajul literar contemporan (sau în situare istorică) trebuie observate toate creațiile literare valoroase. Iar criticii tinere au posibilitatea de a se situa în miezul evoluției literare, au această apetență pentru valoare. Dar, valorile observate aderăm în fenomenul literar, conștiința generală a literaturii, esteticul presupune și o valorizare complexă și nicidecum o viziune îngustă și unilaterală.

O privire (fie și sumară) asupra exegezei tinerilor critici ar scoate mai clar în evidență trăsăturile desprinses mai înainte. În precizarea că ele nu sint singurele ce pot fi evidențiate într-o privire analitică, asupra criticii tinere. Într-o viziune a literaturii ca identitate în termenul specificului național, Artur Silvestri conștientizează analiza textului literar cu spiritul sintezei, avînd o limpede apreciere a valorilor în devenirea istoriei literare. Criticul este preocupat de organicitatea literaturii române, de unitatea ei (inclusiv de substrat) peste aparentele rupturi. Literatura în evoluția ei istorică este văzută ca o istorie de valori specifice. Despre poezia națională, a cărei exegeza a fost sinteșată în „Cronica literară”, criticul este conștient că este considerată o piatră de încercare a criticii scrie Theodor Codreanu în „Eminescu — dialectica stilului. Și nu oricum, ci prin aderarea la o viziune critică totalizantă, dialectică, în stare să elimine fragmentarismul în interpretare. Este pusă în discuție calificarea lui Eminescu drept poet romantic, pormind chiar de la aprecierea maioresciană asupra modernității poetului. Citată de mulți, dar tot de mulți ignorată. Tot o problemă insuficient clarificată și care deschide noi posibilități de abordare discutăm în „Cronica literară”, în discuția lui Eminescu drept poet romantic, pormind chiar de la aprecierea maioresciană asupra modernității poetului. Citată de mulți, dar tot de mulți ignorată. Tot o problemă insuficient clarificată și care deschide noi posibilități de abordare discutăm în „Cronica literară”, în discuția lui Eminescu drept poet romantic, pormind chiar de la aprecierea maioresciană asupra modernității poetului. Citată de mulți, dar tot de mulți ignorată.

Mihai Sultana Vicol

Binecuvîntează patrie

Maria — bunica dinspre mamă — a născut unsprezece poezii, șapte trăiesc; Ana — bunica dinspre tată — a născut șase prunci, trăiesc trei; binecuvîntează patrie și limbă română numele acestor femei...

Singele lor lutos, tărănesc, are atitea rădăcini încit între cer și pămînt frunzele neamului me se-aud codru împărătesc fremînd și...

Oșii aprige prin el au trecut, au spulberat ramuri și pruncii au scris pe ele, dar acolo unde pe pămînt au căzut au prins rădăcini și-n copaci înalt au izbucnit, pină la stiele...

Rafira — mama mea — a născut doi prunci, trăiesc amîndoi; Dochia — sora mamei — trei, trăiesc doi; Sora tati, cinci prunci a născut, trăiesc trei, binecuvîntează patrie și limbă română numele acestor femei.

Gură de rai

Unde buzele tale ar putea să mă atingă pămîntul trupului meu ar deveni limpede pină-n adinc, s-ar putea zări stătuile unui oraș pierdut, ochii lor vii ce încă-n marmură plîng și vîntul — prunc ce-n leagăn doarme c-un fluture de purpură deasupra ochiului sting;

de aceea mă feresc de buzele tale, ce nu e-n inima mea o poiană înflorită ce nu știu, cu dreptă sub cap adîhnește-n ea un tinăr cioban; după ce-am să mă duc, sint sigur în el am din nou să inui, turmele risipite să-ți le-adun, să-ți le pasc, vâile să-ți colind, în apele tale să mă limpezesc, de aceea, gură de rai, rămîne între noi departura

ca un însemn curat, dar nefiresc... de aceea, gură de rai, ține-ți departe Miora trimisă astă-noapte în vis să mă ademenească și cîinii bărbați cu colți de oțel, doarme adinc încă-n firea mea omenească ciobanul cu suflet de miel...

Călin Bucov

Tineri editori

Profesiunea de editor este una dintre cele mai pretentioase, ea presupunînd pe lîngă o largă cultură, pe lîngă cunoașterea limbilor clasice și moderne și o muncă stăruitoare de bibliotecă și arhivă. Și, nu în ultimul rînd, un fler de a te duce direct la document și de a lega între sine diferite documente. Consider acest lucru un fapt de creație. Descifrarea manuscriselor presupune, iarși, în nu de puține ori, o lucrare măgaloasă cu supoziiți și reveniri, cu momente de mai bună sau mai slabă inspirație. Toate acestea și încă altele care mai pot fi numite fac ca activitatea de editor să fie desăvîrșită de oameni în general azești, mai în vîrstă, și mai puțin de către cei tineri. Și totuși! Nu vom putea trece cu vederea că, mai ales în ultimii ani, se găsesc și în rîndul tinerilor sau mai puțin tineri destul care renunță, unii desigur, parțial, la o activitate eclatantă (critică literară, estetică, filosofie etc.) și se dedică opereii de editare științifică a unor dintre monumentele literare ale trecutului nostru rămase în foi manuscrise, unele, ori în ediții vechi cu tipar greoi și greu accesibile, astfel, altfel.

Orice gest vine într-o asemenea dezvoltare și consolidare și se pare binevenit și demn de elogiu. Sperăm cu toții care tînem la cultura noastră, români și de-acuma atîția străini cunosători ai limbii și culturii noastre, la înfăptuirea în curînd a monumentalei ediții academice Eminescu, după părerea noastră piatră de hotar în declanșarea ori definitivarea edițiilor din marii noștri bărbați de spirit. Nu uităm, în context, ceea ce a făcut Nicolae Chirăsan pentru Rebreanu, Emilia Milicescu pentru Delavrancea, Dan Simonescu pentru Kogălniceanu, Constantin Mohanu și D. Vatamanescu pentru Slavici, Liviu Leonte pentru Costache Negruzzi, N.A. Ursu pentru Dosoftei și Gabriel Strempele pentru Antim Ivireanu, Dan Zamfirescu și Ch. Mihăilescu pentru Invățăturile lui Neagoe Basarab, Rodica Rotaru și Al. Piru pentru Opera lui Ibrăileanu, Florea Fugaru pentru Sînci și întreaga Școală Ardeleană și încă atîția alții. Dar cînd din Nicolae Iorga nu s-a început încă seria de Opere (cu toate mîile de redacții pe care le-a dat în viață), cînd încă din Hădeu ne aflăm doar la primul volum (și în acest caz s-a redidat, parțial mult), cînd din Argeșii nu s-a început seria științifică etc. ne dăm seama cîte mai sint de făcut.

Și totuși, cum spunea, iată că au venit și vin și pe acest tîrm de activitate foarte proaspete, oameni noi, care-și însușesc, din mers, tehnicile de lucru și ne imbîie cu rezultate dintre cele mai evidente. Critici literari, folietoniști la zi, cercetători, bibliotecari etc. înclină din ce în ce mai mult spre activitatea de editare și ne scot la iveală comori de preț din zestrea noastră culturală cu mult mai bogată decit au crezut sau mai cred unii cu tendințe elitare. Ne face plăcere să subliniem că mulți dintre dînșii tineri sau încă destul de tineri ca să-și poată duce la împlinire proiectele. Cîteva exemple pe care le-am scum sub ochi: Mariana Costinescu ne dă o „ediție critică, studiu filologic și studiu lingvistic” al Codicelui Voronetian, Ilie Bădescu trage din Nicolae Iorga un volum „Evoluția ideii de libertate”, M. Dascal inaugurează ediția critică Cezar Petrescu, Artur Silvestri editează Poezia lui Zaharia Stancu și Flori de întinerie a lui Aureliu Cornea, Al. Surdu, împreună cu Grigore Traian Pop, ne oferă prelegerile universitare ale lui Titu Maiorescu (primul și o culegere, relevantă selecție din studiile de logică ale lui Odobeja), Ioan Adam continuă cu succes seria de Opere din Duiliu Zamfirescu, începută de regretatul Mihai Gafița, Fănuș Dăleșteanu lucrează la mara ediției Sadoveanu, Maria Simonescu și Alexandru George (mai puțin tineri, dar cu activitate veche în domeniu) refac seria Lovinescu, ratată de un „editor” anterior; G. Gană lucrează la ediția științifică Blaga etc.; sint editori buni și mulți dintre ei tineri, la Cluj, Iași și Timișoara; Al. Condonescu ne-a dat întii ediție, selectivă, din poezia lui Nichita Stănescu (două volume, urmează al treilea, „proza”) și am putea continua cu exemple. De unele ne-am ocupat, de altele urmează să ne ocupăm.

Am dorit doar să marcăm faptul că nici în acest domeniu literale românesc nu stă pe loc, ci se impozătență de energie nouă și își au o dezvoltare frumoasă, organică. Sint încă destui oameni tineri cari nu se dau în lături de la travaliul care duce, în consecutivă, la consolidarea fondului principal al spiritualității românești. Ei merită elogii tuturor, pentru că fac dovada unei azeșții conștiente în istoria culturală a neamului nostru, așa cum au făcut-o înaintășii de care se preocupă cu piosenie și obiectivitate. Tinerii nu sint în sfera opereii de necontenită cititorie cu care se pot mîndri, deopotrivă, atit prezentul, cit și vitorul.

Gheorghe Suciu

Alexandru Ruja

daniel corbu

Plimbarea prin flăcări

Și-acum că poezia ți-i nevindecată rană
(așa cum marea e miresa inecatului)
iar visul ți-i veșnic stăpîn că vorbele tale
sparg fereastra conformiștilor
și ești egal în drepturi cu Singurătatea
fericit uneori ca orbii care visează focuri
de artificii
că ai fost născut să duci în spate un imperiu
de vorbe că n-ai bătat tobele unei neliniștii
străine
că ai ajuns întotdeauna la locul faptelor
odată cu
primejdia și singurul tău mod de existență
e furtuna
spune-mi TU — mi-a zis Nebunia —
și hai să ne începem plimbarea prin flăcări

Poem politic despre inima mea

Lidiei
Spune-mi pe unde rătăcește lumina cînd
inima mea
e tristă
cînd stau închis în zăpada asta de trup
proslăvînd pustul secundei
ingrijit-o speranță cu picioarele-n rîu
și cu capul în nori
In carnea mea un zeu se prefăce a tinta
dintr-o horlă zdorită
un arhanghel cu numele meu face crime
în favoarea adevărului
tu pe unde rătăcești cînd inima mea
e tristă
cînd înaintez printre lacrimi și minotauri
și prin pietre Prosperează comarțul cu mîști
decrepitului artificii sudalme
cînd absența îmi dăruiește un morman de
primejdii
cînd între acești patru pereți ai camerei mele
vine citeadată Poezia
pe urmă iar sint nimic

adriana sitaru

Pastorală

În timpane melodia
Imitase somnul meu
Mii de fluturi și de clope
Se-primdeau în partituri
Cvadratăra unei fete
Cu o inimă de zeu
Mi se descuiau-n patimi
Și în alte aventuri.
Oile pășeau de demult
Din agenda unui vînt
Defilau inebunite
În timpane ferecate
Și mureau în templul gotic
Îngropat într-un cuvînt
Unde strigi în șapte limbi
Arzi, nebuna, arzi Hecate
În timpane melodia
Unei triste vrăjitoare
Adormea pe o pășune
Ca o umbră de demult
Cîntă-mi cîntecul lui Ludwig
Cîntă-mi iarăși pastorală
Ce-ai găsit-o într-o vară
Pe agenda unui vînt.

Ar fi bine

Ar fi bine dacă toamna
n-ar mai semăna citeadată
cu o domnișoară
cărora îi singurează șaptele
în candelabre scufundate
Și gata să moară
Ar fi bine dacă toamna

Poveste inchipuită despre posibila mea moarte

Locuiești în aceeași casă cu mine
răspunzi la același număr de telefon
traversăm
aceleași nopți albe aceleași toamne
ingenucheate de rouă
stăm în aceeași cameră în același pat ne
iubim
pînă la ziua
știm aceleași metode de sinucidere
folosim aceeași masă de scris
(nimic nu e greu nimic nu-i ușor)
stăm tăcuți la aceeași cină de taină
cineva mă va vinde îți spun cînd cineva
mă va vinde
traversăm aceleași nopți albe știm
aceleași metode de sinucidere
stăm tăcuți la aceeași cină de taină
de ce doamnă Moarte de ce

Încoronarea cu lacrimi

Multă vreme mi-am imaginat poezia : o
femeie privind
printr-o fereastră murdară
multă vreme am crezut că privind prea mult
frumusețea
voi orbi
imi spuneam : de m-aș învinge mereu
fără martori și fără fast
de m-aș învinge în fiece clipă
dar cineva îmi arăta cu degetul
instrumentele de
făurit duminici
felinarele de înaintat în deșert
altcineva tocmai desconfira complutul
lucrurilor mărunte
asupra privirilor mele
bolnav de transparență nu cunoaștem nici o
himeră de cîntat la trompetă
prieteni răsturnau pe trotuar valize cu ingeri
serile îmi pregăteau încoronarea cu lacrimi
și nu știam cum să te mai mint moarte
care ani de-a rîndul ai acoperit șoptile
albe din
poemele mele
îți cîntam litanii cîntec nebarbierie din
nordul meu
răsărite ca florile din inimă
singur îmi încurajam călătoria
și mă vindeam de mușcătura altor cuvinte
atrăvite
cînd vei citi acestea o cititoare
eu demult voi fi plecat prin alte poeme
(Din volumul „Plimbarea prin flăcări”)

n-ar mai semăna cu o ucigătoare de gheață
ce mă împușcă cu galaxii și absențe
în fiece dimineață...
Ar fi bine dacă poeziile
n-ar mai trăi din mila literii
această nobilă Doamnă...

O să mă rog împotriva cu poeziile
să trăim din mila ta, Toamnă.

Sora lupoaică

La chioșcul străveziu
din largul mării
o vrăjitoare îl irevoca pe Ulyse
și plîngea grecește,
numai tu auzea
în liniștea orei fierbinți
cum în aerul roz
metrul antic pleznește !
Cioburi de var
și de marmură neagră
învătau să-ți sîrute
de-a lungul epusului
se prelungea ca o spaimă
Noaptea, sora lupoaică.

Ioana și înșotitorul

valentin popa

Petrecerea din seara aceea o răvășise
cu totul, deși își propusese de la început
pepă, ține-te tare, Ioana, înghite-ți
emoțiile, consumă din indiferență și
varsă celor din jur indiferență, dar prezența lui
Costi îl tăieșu cu totul aripile și o făcu să fie
amoroasă și stîngace, nimic nu-i ieșise, nici o
pică mai de doamnă-ajută nu reușise să par-
curgă distanța de la creier la buze, dar mai ales
dincolo de ele, prin aerul înăclăit de fum, de
muzică și de zgomot vorbele ei nu reușiseră să
se închege, dar ce importanță puteau să mai
aibă toate nimerurile pămîntului cînd în aerul,
în lumii, în zgomotul de-acolo se afla el, atot-
puternicul Costi, bărbatul a cărui privire îi tăia
respirația și o făcea să se poarte prosteste ca pe
vremea primelor iubiri, el, pentru care fusese
despre un bărbat, dar însă c-o să te facem fe-
licită, ai să vezi, ți-l vom aduce plocon, vino și
tu simbiată, și proasta de ea acceptase și bin-
tuită de speranțe și spaimă pătrunse în aburul
petrecerii și moștă de o căldură interioră pe
care nu și-o permițea să-și împărtășească
pe scaunul care-i fusese rezervat, acolo, în
stînga lui Costi, căzu și-și reveni cu greu din
buiăceala aceea și-și reveni atunci cînd Costi
începu să vorbească, parca o anecdota spunea
sau o vorbă de duh, ceva de mare succes, în tot
cazul, comenții lășaseră cu toții taciturnie pe
marginea furturii și-l ascultau vrăjii, sau poate
doar ei i se păru că vraja vorbelor sale îl
bîntuia și pe alții, of, cit de mică și de umilă
se simțea acolo, în stînga lui Costi, dar nu mai
cîntă și mai umilă decît acum cînd pășete
alături de el pe o rută pe care nu o mai con-
trolează ca lumea spre casa lui sau spre-a ei
cînd trăiește cumplita impresie că drumul acesta
în doi e o penibilă corvoadă pentru el, chiar
dacă e un pic amestec și șopteste prostioare di-
chișite, pe care, în fine, numai ea le primește
dar asta e firea lui să fie drăguț și amabil cu
toții ! acum doar din pricina faptului că nu mai
există nimeni în preajmă se află în postura de
unica beneficiară a amabilităților sale, și totuși
umilinta aceasta de a se înfrupta din deseurile
exuberanței erotice a lui Costi o face fericită, ar
puta-o cu ea toată viața, iar brațul lui chiar
deci numai dintr-un soi de obligație masculină
și dintr-o chemare adevărată îl strînge umărul
și i-ar dori toată viața pe umăr... dar timpul
curge, distanța își consumă clipă de clipă ma-
teria, în curînd vor ajunge la ușa blocului ei și
totul se va sfîrși, va rămîne din nou singură,
doar ea și spaimetea ei dimotdeauna, dar Costi
continua să sporvâlască distrat, să risipească
nu-ă costă nimic, nu-l angajează cu nimic toate
aceste vitralii de sunete care pentru ea au o re-
zonanță atât de profundă încît se simte pur și
simplu proiectată într-un spațiu învecinat cu
nebulia. Dar iată că la un moment dat trec pe
lingă niște ciini pricâjii și Costi se oprește
și se apleacă, îl arde de joacă, se vede se plic-
tisește, probabil, numai în doi, simțea nevoia de
o altă ființă, se apleacă deci și-și apropie palma
de fruntea unui cățel amărit și caraghios, slab
și cu urechile prea mari ca să nu-ți dai seama
că ceva e nepotrivit în toată înfățișarea jăvră-
țului, își apropie palma de spinarea acelei făpturi,
umilite, care, inebunită de plăcerea nesperatei

atingeri se face una cu pămîntul și se întoarce
cu picioarele în sus, după obiceiul prostesc al
cîinilor. Ce-i mai caraghiosul, îi arde de
joacă ? N-avem timp, numai așa, un pic, am
vrut să te mîngîi, hai, drepti și du-te la
măică-ta ! Nu vrei ? Lasă că te fac eu să te
ridici, și minat de cine stie ce pornire de rău-
lăte, Costi îl apucă pe cățel de cap cu amîndouă
mîinile și-l ridică pînă la înălțimea ochilor
prostei, apoi, întrucît bestia cea mică începuse să
protezeze, scheunînd, îi dădu drumul jos, în
timp ce gura lui comenta : L-ai văzut, Ioana ?
Ar fi avut chef să se joace cu mine, cățelul
acesta avea nevoie de mine, interesant, nu
crezi ? Din păcate nu-mi pot permite, timpul nu
mă lartă, noaptea e pe sfîrșite și noi trebuie să
ajungem la destinație, vorbe aruncate ca și pînă
acum cu o anume plăcută indiferență, inconju-
rate de acea auritoare aureolă pe care o bănuia
în proajma oricărui cuvînt emis de buzele cele
frumoase ale lui Costi, dar vorbele acestea din
urmă le receptă ca o primă escadriță de săgeți
care-i produsera undeva, în zona inimii, o durere
surdă și decemdată fără semnificație, apoi o
pornită din nou, Costi continua să sporvâlască,
dar Ioana aproape că nu mai înțelegea ce spune,
și simțea, oboșită, epuizată după toate experie-
riențele pe care le trăise în noaptea aceea, dar
lartă că bărbatul de lingă ea se oprește din nou,
și te mîngîie, nu-i așa că nu te-a mai mîngîiat
nimeni pînă acum ? Am ghicit, nu ? De aceea te
fii după noi să-ți manifesti în felul acesta recun-
ștința, acum du-te, am înțeles, noaptea bună !
Ai văzut, Ioana ? Pînă și cățelul acesta are
nevoie de mine, toată lumea are nevoie de

mine, toți ar dori să consume măcar cîteva clipe
din timpul ce mi-a fost hărăzit, deși nu am
deci un singur ca orice muritor, pînă și un
amărit de cîine atențiază la suveranitatea și in-
tegritatea timpului meu, e îngrozitor de obositor,
nu știu dacă mă-nțelegi, și atunci Ioana se
simți sfîșiată lăuntric de a doua escadriță de
săgeți care de data asta purtau în ele lumini
semnificației, pentru că vorbele lui păreau să
aibă cea mai bună adresă în ea, pentru că, de
fapt, în seara aceea ea, Ioana Petrescu, atentase
la integritatea și suveranitatea timpului marelui
Costi, ea era, în fond, cîinele care avusese ne-
voie de mîngîierile lui, numai că nu le cerșea,
în rest ? pe cînd jăvră pe care le-a scos-o des-
tînul în cale n-avea altă consistență decît aceea
de simbol care s-o făcă să înțeleagă situația pe-
nibilă în care se afla : și inebunită de neas-
teptata revelație, profund de o nouă oprită a
lui Costi în dreptul aceluși scări înfățișare de
cîine, profund de faptul că atenția lui era con-
centrată cu totul asupra făpturii umile a acelu-
laltă, pe care se străduia să o convingă să-l lase
în pace și să se întoarcă la treburile sale, să se
întoarcă în singurătatea sa de cîine de pripas,
profund deci de toate acestea, Ioana o porni
singură pe marginea liniei de tramvai și cînd
consideră că e destul de departe pentru ca pașii
să i se mai audă, începu să alerge chinuță de
dorința de a ajunge mai repede acasă, în spațiu
acela în care singurătatea îi aparținea
numai sieși și putea fi purtată fără umilinta.

dan lupescu

Va-nflori cireșul în poemul meu

Ninge peste noi, iubito, ninge
blind, ninge continental —
jorul dragostei diluivul nu-l mai poate stînge,
timpul se scufundă-n propriul val...

Ninge peste noi, iubito, ninge
ca-ntr-un basm uitat anume —
desfrînzarea clipei nu ne mai atînge,
din sîrut și dans întemeiem o lume...

Ninge peste noi, iubito, ninge
ireal, ninge sticlous —
lupul-nmoteșit nu-nrdăzesc să strige,
despici amintirea, candid albatros...

Ninsoare de-nceput de lume...

Ninsorea aceasta — ultim poem,
poemul acesta ca o ninsoare,
sărutul amiezii candid indenn
buzelor strîvind fulgii în floare.

Azur regăsit, năruire-n privire,
privirea — beție înaltă și zbor,
rodește lumina tîrîm de nuntire,
rădămile trupuri sint ruguri de dor.

dumitru d. ifrim

Grotii — aceste cuvinte

les printre ele
ca leul
din cușcă !

Corpuscul

— mult mai subțire decît aerul
și decît umbra —

Ce string e mai subțire decît lumina

Ce dăru și mai subțire
decît ce string

Cum să fiu văzut dacă adun invizibilul ?

N-ai observat cum în virf de argint totul pier e și numai în lumea aceea pierind ajung mîngiere ?

Crengi aspre, răsuците întind dar virful săgeată mă arde

Cimpia întinsă e doar alint Numai trăznetu-i moarte !

Decit cele ce ți-au fost date în palmă, de ce mai cauți alt fir ?

Cum să închipui o altă țijă alți spini și alte petale toțiși să fie un tandafir ?

Sub care altă boltă instelată și din care un alt pămînt văpăia lui de culori și parfumuri ar fi s-o imprăștie — și cum — un alt vînt ?

Singurătatea-i singurătate la fel și cîntu-i cuvînt Și cum să te minti în altul între cer și pămînt ?

Singeră-amintirile și-n rană e frig, rana-i timpul pierdut din care te strig. Zăpezi din noi abandonată fără teamă, mistuim clipe de foc, acum, cînd ne cheamă.

Orfeu orb

Infern sau paradis pierdut
riul mă cheamă pururi spre apus
acolo unde chipul tău de lut
rază-i acum, în care te-ai ascuns.

Acolo stelele își beau lumina
din umbra răsturnată-a unui brad
ogîndă cosmică în care cad
precum un osîndit ce nu-și cunoaște vina.

Pantera cărui întrebări m-alungă
spre indolia — lume nouă ?
omurgu-și sună clopotul în dungă,
Pămîntul mă privește prin fintini de rouă.

Lunec nestăvilit, cometă-nșingurată,
spre bolta mea, de rug și de tăcere —
n-am să mă-ntrac nicînd, dește te cere
Iubirea. Euridice, totuși, te arată...

teatru

«Furtuna»

Teatrul Național din Tîrgu Mureș

O joacă de cîteva ore în care firea
lumii poate fi îndreptată, schimbată,
și-a imaginat Shakespeare scriind
Furtuna. O joacă transpusă în ar-
ta, cu mijloacele ei, singura cale de a îm-
plini cele mai cutezătoare dorințe ale
omului... singura cale de a folosi pu-
terea minții pentru a stăpîni natura și
a ingenuanchia forța elementelor...
Furtuna poate fi testamentul poetic al
autorului (după cum propune criticul
Jan Kott), dorind să se despartă de
lumea iluziilor teatrului său, poate fi
drama iluziilor pierdute, poate fi con-
secința contradicției dureroase dintre
zborul înalt și liber al minții și fra-
gilitatea materiei, a ordinii morale.
Regizorul Kinses Elener a privit
textul din unghiul acestor semnifica-
ții și și-a conceput spectacolul, în
consecință, pe două planuri, așa cum
se obișnuiește în cazul teatrului în
teatru. Scenografia lui Dan Jituanu i-a
ajutat în acest sens (o mică Arcadina
cu corturi albe, în miezul cărora, se
deschide, în poziție centrală, o altă
scenă, mai mică). Prospero, magul-
artist (Mihai Gîngulescu) devine actor
și spectator al propriilor plămăsi. El
poartă mantia albă a imaculării artei
și simbolul puterii magice devine aici
talizatoare a naturii). Lumea imacu-

lării și a plămăsurilor este populată
de ființe serafice, precum este Miranda
(Florintina Mocanu), de plătiri
eterice, precum este Ariel (Cristina
Pardanschi). În lumea „albă”, mișcarea
actorilor este ritualistă, lentă, circula-
ră. Este lumea științei, a credințelor
curate, a clarvizionii, a muzicii îndă-
lătoare. Obiectele care circumscriu și
definesc această lume sint vioara, lu-
neta, cărțile, pe care Miranda le asează
ca pe un zid, ca pe o incintă sigura,
în jurul noului venit, Ferdinand
(Cornel Răileanu) are acces în această
lume după ce a depășit pragul inițiat
de la ispită prin saferintă, purifi-
cîndu-se prin iubire.
Cel ce poate stăpîni lumea cu forța
științei lui, cu magia cuvintelor se
înfruntă cu monstrul concretului, care
stă la pîndă, pretutîndeni, care jură
credință și trădează la primul impuls,
care se pierde ușor cu firea și în
perfidia supunerii lui, așteaptă mo-
mentul loviturii, al lingării, al distru-
gerii. Bolul de tină, Caliban (Dan
Glasu) se lîrște în toată urtenia firii
lui, rivind și el senzația puterii. Cînd
lucroarea fermecată îl ametește, Caliban
se crede stăpînul lumii și are curajul
să arboreze poziția verticalității, lucin-
du-se, ca și cu un obiect magic, cu
clonditul dător de viață, de visare
(finalul primei părți a spectacolului).
Odată ce rîul a fost arătat lumii
cu degetul, odată ce binele poate

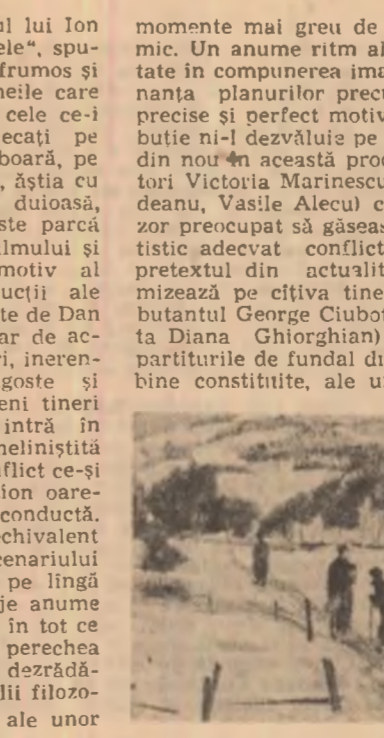
binecuvînta omenirea, scopul artei a
fost atins. Bagheta poate fi încropată
și cărțile magice pot fi azvîrlite în
mare. Spectacolul s-a terminat, Pros-
pero, actorul și magul de ceremonii,
isi va fi încheiat misiunea, trăgînd
cortina, închizînd, în spatele ei, lumea
mirifică a credințelor artistului, crea-
torului de frumos, Ariel, născut din
spuma gîndurilor curate ale oamenii-
lor, va trebui să-i trezească din vrajă
pe cei vinovați care-au ispășit. Din
mers, fiecare personaj al fabulei este
atins de Ariel, imobilizat. Alonso
(Vlad Rădescu), Sebastian (Niculae
Cristache), Antonio (Traian Costea),
Gonzalo (Alex. Făgărașan) rîmin,
pentru cîteva clipe, nemicați, în
diferite atitudini, statui ale nepuțin-
tății. Revină la viață, toți își vor
recunoaște vină, mai puțin îngîmfatul
Antonio, fratele lui Prospero, care va
părăsi scena, lăsîndu-și în urmă,
vibrînd, obiectul răzburării lui (spada
rămîne înfiptă, ca un ghimpe, în
lumea arcaidiană a iluziilor).
Vraja s-a destrămat, valul de viață
vine și sterge orice urmă a frumosu-
lui... Caliban apare trîndu-se și, odată
cu decolul, distruge lumea și cadrul
lumii binefăcătoare a iluziilor... Cal-
iban va găsi ramura verde, o va lua,
posedat de dorința mării și cu ea în
mînă, urcat pe practicabile, va conduce
— fanatic și inconsistent — visul ome-
nirii... Materia i se supune o vreme
și pinzele albe ale imaculării rîmin
sfîșiate, atîrnînd tragic în hăl negru
cit de septic, pe atît de puternic, de
cutremurător. Un final-avertisment
pentru obtuzitatea spiritelor care nu
crede în magia cuvintelor, în magia
benefică a artei.

Nicoleta Gherghel

radiotv

Așteptarea

Un personaj din scenariul lui Ion
Arieșanu, „Un pumn de stele”, spu-
ne la un moment dat ceva frumos și
blind și tandru despre femeile care
știu să aștepte, despre cele ce-i
așteaptă pe marinarii plecați pe
oceanele lumii, pe cei ce zboară, pe
toți soferii lumii, și pe noi, ăștia cu
conducta” și această idee dătoasă,
de-o mare sensibilitate, este parcă
structura de rezistență a filmului și
apare de fapt ca un leit-motiv al
cîntor din ultimele producții ale
Studioului de film tv regizate de Dan
Necșulea. Un conflict asadar de ac-
tualitate, cu muncă, eforturi, ineren-
te greșeli, pasiune, dragoste și
așteptare, un film cu oameni tineri
și maturi, cu oameni care intră în
viață cu acea curiozitate neliniștită
proprie adolescenței, un conflict ce-și
alege eroii dintr-un esanșion oare-
cum insolit : sudorii de conductă.
Dan Necșulea caută un echivalent
filmic posibil stilului scenariului
scris de Ion Arieșanu și, pe lingă
conturarea unor personaje anume
(mesterul puțin încercinat în tot ce
face, tînărul care bozează, perchea
de îndrăgostit, Ieronim, un dezrădă-
cînat al satului cu melancolii filozo-
farde ș.a.) găsește rezolvări ale unor

Cleopatra Lorințiu

Iarăși edițiile Pompiliu Constantinescu

a ratam altă dată (vezi *Lucașfărul*, nr. 13/1986) ca ediția de „Serieri” Pompiliu Constantinescu, 6 volume (1967-1972); editoare Constana Constantinescu, prefată de Constana Constantinescu, are apart critică adecvată, acționează opera împărțind-o strict alfabetic pe autori la care se referă, reduce articolele criticii din reviste (mai ales incipiturile care constituie armătura teoretică a acelor opere), și propune ca minimă urgență reeditarea a unei selecții tematice reprezentative. A apărut recent la Editura Junimea, în colecția *Eminesciana*, o antologie din această ediție și din alte scrieri rămase în manuscris de la Pompiliu Constantinescu și publicată în revistele literare care pun în discuție și mai acut problema locului lui Pompiliu Constantinescu în istorie și în contemporaneitate. Antologatoarea, Lenuta Drăgan, selectează câteva articole ale criticului (25 la număr) prezente în cele șase volume ale ediției standard, din care unele și succințele comentarii. Opera tipărită de către criticul însuși în revistele interbelice nu e cercetată, și nu se dă, în nota editorială a acestei antologii, și motivul: „Posibilitățile unei noi ediții nu există, deoarece la nu puține din textele aparute în revistele vremii Pompiliu Constantinescu a avut în vedere modificări și completări, preluate de editoare (Constana Constantinescu, n.n.) în volumele de Serieri. În aceste cazuri, textele reprezintă ultima voință a autorului și ea trebuie, firește, respectată, așa cum e în cazul teoreticilor”.
Iată cum s-a urcat opera lui Pompiliu Constantinescu o chestiune de familie! Dar autorul aparține patrimoniului cultural național, s-a implicat cu toată ființa în dezbateri publice, a rostit judecăți de valoare care au format cercuri largi de cititori plătici ai revistelor sale, are câteva puncte de vedere categorice privind activitatea ziaristică a lui M. Eminescu ce s-au prelungit în timp și spațiu; trebuie să cerem voința urmașilor săi ca să intrăm în Biblioteca Academiei, să reluăm și să combatem sau să înfrumusețăm aceste scrieri. Dar M. Ionescu, în cerut voie lui Eminescu să-i publice „Mai am un singur dor”? În fine, dacă este vorba de cazuri anume, lucrurile trebuie discutate de la caz la caz — și, după confruntările noastre, aceste cazuri nu sînt numeroase. Desigur, nu o antologie rezolvă asemenea probleme — și edițiile serioase, cu repere istorico-literare, cu toate informațiile pe masa de lucru. Dacă, așadar, ediția mare a criticului este o umbră desființată de vagoi a opere sale adevărate, această ediție este umbra și mai palidă a ei, o pen-umbra a opere sale adevărate, dar vagoi seamănă despre trecerea prin veac a autorului.

16 dintre cele 25 de texte selectate din reviste sînt recenzii la cărți, multe dintre ele cu răspunsuri polemice în epocă ce nu sînt consemnate pentru că nici editura nu le consemnase; unele „Recenzii” prezintă politica a lui Eminescu, nici măcar nu este semnalat ca recenzia la ediția lui D. Murărașu: „M. Eminescu, Scrieri politice”. Pentru înțelegerea polemicii criticii cu Cezar Petrescu era bine să se amintescă luarea de cuvînt a lui E. Lovinescu (Adevărul, 4 iulie 1904) care, principial, ține și el partea romanului. Secțiunea cea mai interesantă a acestei antologii, cea care se ocupă de relația Eminescu-Maiorescu, putea beneficia de texte mai multe și de comentarii mai ample. Chiar așa cum se prezintă, cu toate acestea, ediția este o bază, etc. — această secțiune singură ne arată că de importantă este poziția lui Pompiliu Constantinescu în chestiune și ne atrage atenția că avem nevoie de scrierile lui. De altfel, unul dintre articolele acestei secțiuni, „Eminescu și Junimea”, publicat în revista *Junimea* (1934), este din revista *Viața românească* în septembrie același an, ca dovadă nu numai că G. Ibrăileanu nu l-a purtat „pică” autorului pentru pamfletul din urmă cu doi ani, dar și că l-urmasera cu interes. Discuțiile lui P. Constantinescu rămână pînă azi, valabile și importante: în timp ce T. Maiorescu reprezenta un interes de clasă, M. Eminescu este un conservator intransigent; criticul considera că efectele sociale ale revoluției de la 1848 pot fi îndreptate, poetul respinge categoric revoluția, etc.

Ca eminescolog, P. Constantinescu are o importanță aparte, nu mică, pe care antologia de față o surprinde dar nu o scoate suficient în evidență. Criticul n-a conștientizat manuscrisele lui Eminescu, nici ziarul *Timpu*; a discutat opera poetului după cărți și ediții. Mult timp, pînă prin 1934, a încercat să facă Eminescu un pretext pentru necumarta luptă pe care o ducea împotriva Sămănătorismului. Chiar antologia Lenutei Drăgan ne oferă suficiente exemple în acest sens: gîndirea social-politică a lui Eminescu este redusă, uneori, necerșit de mult, pînă la caricatură și monotonie, pentru a răspunde unor idei ale Sămănătorismului. Adevărată importanță a lui P. Constantinescu pentru eminescologie stă în aceea că a accentuat cel mai puternic în epocă personalitatea duală a lui Eminescu: pesimist în poezie, optimist în ziaristică. Definiția dată de autorul revistei „Din domeniul filosofiei românești” (*Vremea*, 4 februarie 1934). Filozoful găsea un teren de împăcare a pesimismului cu optimismul în sistemul teoretic al lui Eduard von Hartman. Criticul de la *Vremea*, după ce constată că Eminescu nu putea conștientiza opera lui E. von Hartman, insistă: „Rămîne, totuși, realitatea care ne pune față în față

două sensibilități coexistente, una pesimist metafizică, alta optimist-practică. Dar de ce să nu admitem că Eminescu a avut o intuiție cosmică în lirica lui — de a colora pesimismul — privind viața în aspectul zădărnici universale, iar în sociologia lui naționalistă o intuiție a existenței populare române în cadrul unui destin izolat? Eminescu, dacă simte neantul universului, așa cum reiese din lirica lui, de ce n-ar simți și sensul unei „voinețe” afirmative și a unei negații. Afirmarea voineței naționale este o realitate biologică, iar negația voineței universale, în esența ei, este o atitudine pur metafizică. Pesimismul, afirmînd suferința vieții și zădărnicia universului, pornește tot de la o voineță activă, provocatoare a durerii și sentimentului inutilității oricărui efort; naționalismul intransigent, afirmînd realitatea voineței naționale, nu postulează și necesitatea fericirii populare. Există undeva, în ideologia politică a lui Eminescu, vreo idee asupra fericirii sociale? El nu credea nici chiar în progresul istoric al evoluției sociale. Ideea progresului social este absentă, ca și ideea fericirii, din ideologia politică eminesciană. Există, desigur, nu aceasta este problema: P. Constantinescu nu cunoaște teoria compensației a lui Eminescu; fiecare să-și dea seama de ce, în primul rînd, în limbaj modern, să primescă după merite. Teoria eminesciană nu este citită de puțin meliorist (în sensul de îmbunătățire artificială a societății): așa ceva putem găsi în teoriile lui T. Maiorescu și P.P. Carp, de care P. Constantinescu însuși îl separase pe Eminescu) dar o „fericire” socială implică, fără doar și poate, dar, repetăm, nu aceasta este problema: încercînd să-și recordeze raționalismul la filosofia lui Schopenhauer, asemenea „fisiruri” apar de la sine. Cu minime informații în înțelegerea lui G. Ibrăileanu, aici se face o sinteză între cele două laturi ale personalității eminesciene, una dintre cele mai interesante și originale sinteze, ce se poate discuta și astăzi. Lăsăm de o parte faptul că pesimismul eminescian este un efect direct al stilului Maiorescu, prima parte a lui Petrescu însuși propune o viziune mult mai realistă, supra celor două laturi — pesimism/optimism — cînd observă că în anii tîrzi, cînd polemicele lui Eminescu de la *Timpu* devin notorii, poetul refuză să mai publice poezii de dragoste.

Adevărul este că generația interbelică a fost „forturată” de-a dreptul de această ruptură în personalitatea poetului și a lui Ibrăileanu. Petrescu, care a scos la iveală atîtea poezii „optimiste” ale lui Eminescu din manuscrise, a propus o viziune nouă. Astăzi, cînd cunoaștem mai în amănunțit și ziaristica sa, găsim înfin mai multe puncte de legătură între poet și gânditor politic și între poet și critic literar. Acesta devine importantă prin aceea că ne introduce în tîrziu, în *Lucașfărul*, ultimul mare poem al său, coincide cu declinul ziaristicului, este o „renunțare” forțată, poezie; oricum, tragică — în una dintre marile vocații.

Lipsește, din această antologie (nu se putea alfel de vreme ce lipsește și din edițiile articolele lui P. Constantinescu din 1937 despre poezia lui Eminescu, 14 la număr, publicate sub titlul generic „T. Arghezi”, din care editura mare reține numai 4 referitoare strict la T. Arghezi). Ar fi fost, apoi, loc de a include și de articole ale criticului despre I.L. Caragiale. Nu înfrumusețăm și n-ar trebui să uităm — în perspectiva interbelică I.L. Caragiale a fost „reimpămintenit”, reînscut ca mare scriitor român, prin M. Eminescu. După critica negatoare a lui N. Davidescu (de altfel, o provocare continuă, premeditată parcă, a spiritului critic al momentului), care făcea din autorul „Scrierilor pierdute” ultimul fanariot, inaderent la spiritualitatea poporului român, etc. — printre cele care s-au ridicat în apărarea lui conștient și criticul și critica de la *Vremea* (nu toți: Mircea Eliade menține și aduce unele puncte de vedere ale lui N. Davidescu) — mai ales P. Constantinescu și Petru Comarnescu. Foarte important, în discuție, este articolul lui Petru Comarnescu din *Vremea*, 17 martie 1935, care vede în cazul Caragiale-Eminescu sinteza întregului spirit românesc, afirmarea și corectarea afirmării, constructivismul direct și indirect, patetismul și humorul („Eminescu și Caragiale completează într-un sens, întreaga problematică românească intrinsecă și a lui Eminescu și a lui Caragiale de sine și-n calitate și-n defecte, și-ntr-un absolut ce rămîne totuși istoric, și-ntr-o devenire ce se vrea statornică...” (articolul este scris cu prilejul ridicării stătuiei lui I.L. Caragiale la Ploiești); întreaga polemică a fost constructivă pentru că a rîndușit interesul pentru autor, impulsionat ediția, etc.). P. Constantinescu preia acest punct de vedere pe spații mult mai largi, cu mai mult aplomb și cu argumente din alte zone — totul concurînd la un întreg Caragiale-Eminescu din care opera primă nu poate lipsi.

Pompiliu Constantinescu rămîne, așadar, de căutat încă în scrierile sale; antologia de față rămîne doar o provocare și pune acut problema unei ediții necesare — altă pentru autor, care, desi este infăptuit în citate elegante din opera sa, stă necunoscut, totuși, în miazul lui, citiți pentru că este de așteptat care au nevoie de Pompiliu Constantinescu, de fascinantul grup de idei al cronicarului de la *Vremea*, de unicul spectacol intelectual pe care l-a intruchipat cu scrierile sale întreg.

Pompiliu Constantinescu: „O catedră Eminescu”. Antologia nouă editată și indice de nume de Lenuta Drăgan, Prefată de Mihai Drăgan. Editura „Junimea”, 1987.

N. Georgescu

Un roman — parabolă

Urmare din pag. 1
decanul de vîrstă și maestrul, recunoscut al pictorilor din Doruța. Așteptîndu-se la un viitor obprobriu al confratrilor, Belung se trezește felițat pentru curajul său și intr-o seară în care l-a apostrofat din nou pe Calistrat este ales președinte al Asociației pictorilor, ajungînd omul zilei. Belung cîștigă o poziție socială avantajoasă și popularitate pe care de altfel nu le dorește. Perioadă primește cîntă plic cu o substanțială sumă de bani din partea domnului Alexander pentru executarea comenzilor, fără a se apuca însă de lucru. Pictorul încearcă să afle mai multe despre personalitatea căruia portret trebuie să-l termine, pentru ce și s-a incredintat lui în mod special și mai ales ce consențe ar putea avea efectuarea sau nu a lucrării. Este un păienjenis de întrebări și dileme în care cu cît se zbate mai mult, cu atît se încurcă și se lasă prins în rețeaua lor. În peregrinările sale detectivești prin oraș, sau pur și simplu din disperare, este de la o vreme însoțit permanent de un bătrîn cine vagabond a cărui moarte apropiată este evidentă, prozator intenționîndu-și probabil să anticipeze simptomele destinului lui Belung. Într-o existență la familia mediocră, dar care era foarte multumit, este definitiv bulversat — soția și fiica se înstrăinează iar el pierde un suport moral provocîndu-și o traumă interioară declanșînd un convalescență suficientă reversibilă. Prin și analizînd portretul în cele mai mici amănunțiri, gîndindu-se la ceea ce ar trebui să facă, dar incapabil să pună o pată de culoare pe planșă, Octavian Belung, apreciat odinioară de profesorii săi ca un mare talent, are revelația esecului său existențial și la rătăcirile profesionale. Soluțiile și atitudinile la care recurge pictorul sînt dostoevskiene: de la stîrca de abuzie la perioade de

trezire demonică de la violența și alcoolism la umilință și remușcări. Ducînd existența dezechilibrată, se lasă însă protejat de frațelul mai vîrstnic cu care în tinerete nu se înțeleșe, sau un excavatorist cu purtări și limbaj de gentleman, o combinație greu credibilă artistic. Belung cu toate metamorfozele prin care trece, unele cam brusce, este mai plauzibil în premisele sale românești. Degradarea aparentă, exteriorul a pictorului este însoțită de adîncirea sentimentului tragic al vieții. Îl tulbură și moartea lui Nicanor Calistrat — mai exact sinuciderea — desigur care aflîndu-și într-o numită perioadă de timp fusese victima unei campanii de presă odioasă, și că și se interesase să-și expună tablourile, fiind nevoit să recurgă la alte semnături. În acest fel a ajuns și semnătura lui, pusă pe un bruiun din adolescență și mutat de tatăl său lui Nicanor, pe schița portretului. Într-un act de inspirație dar și protestinar se mută în vila lui Nicanor Calistrat, izolîndu-se complet de lume și păstrînd contactul numai cu Liviu, care nu încetează căutările în legătură cu identitatea însului. În reclusiunea casei și într-o atmosferă exasperantă, în care ochii portretului par să exercite o fascinație morbidă, pictorul se apucă de lucru. Odată portretul terminat, se subînțelege singura lui operă adevărată, și aflînd în sfîrșit și cine este personajul pictat, Octavian Belung își scentește că Oedip ochii rombei și moartea lui adulterului și unica lui capodoperă. Firele naratiunii au fost destul de complicate, uneori inutil complicate, iar sensurile parabolice, cu excepția semnificației finale, cam confuze. Se reține mai ales Octavian Belung, interesant și ca structură și ca realizare.
Cu Portretul, Platon Pardău a încercat și a reușit o înnoire tematică de substanță a prozei sale.

Ilie Bădescu

O școală cu tradiție

a valanșa informațională din zilele noastre are toate șansele să conducă spre generalizarea tipului ideal de „intelectual pluridisciplinar” capabil, atunci cînd se dedică cercetării, să pună în conexiune date din mai multe discipline pe care să le prelucere apoi pe baza unei metodologii interdisciplinare. Evoluția obiectivă a științelor a determinat, de altfel, după o perioadă de stabilire a obiectivelor și metodologiilor specifice, apropierea dintre unele domenii de cercetare și a facilitat constituirea unor discipline de frontieră cum este, în cazul științelor despre om, etnolingvistică sau, în alte ramuri, biofizică etc.

Interconexiunea dintre dialectologie și etnografie a fost evidentă încă de la delimitarea lor ca științe. Formația filologică a celor mai mulți dintre cercetătorii care se dedică etnografiei umane, cum se exprima Valeriu Rusu, a avut în situația etnografiei ca domeniu autonom și la apropierea celor două discipline.

Dialectologia ilustrează în din direcțiile de apropiere și înțelegere a omului, „acel subiect și obiect în același timp al științelor sociale și umane”, cum se exprima Valeriu Rusu.
Achiiziții metodologice ale școlii dialectologice românești i-au asigurat un prestigiu cert, recunoscut și de către specialiștii străini. Colectivul bucurestean a inițiat cercetări de bază în ultimile decenii, care s-au concretizat în volumele *Noul Atlas Lingvistic Român pe regiuni*, *Arhiva fonografică a limbii române*, *Tezaurul lexical al graiurilor și dialectelor românești* (din care a apărut recent *Texte dialectale*, Munteni, vol. III, sub egida Consiliului Cultural și Educației Societate), publicate de către Sectorul de dialectologie al Institutului de cercetări etnolinguistice și dialectologice — Costin Bratu, Galina Ghiculete, Maria Marin, Bogdan Marinescu, Victorie Neagoe, Roxandra Pană, Marieta Tiagan, Magdalena Vulpe.

Cercetările dialectale ocupă un loc tot mai însemnat în cadrul lingvisticii pentru că reconstituirea mecanismelor de evoluție a limbii, observabile „in situ” asupra interferențelor lexicale și, nu în ultimul rînd, sesizarea mentalului colectiv la nivelul expresiei orale se poate face pe baza graiurilor, prin înregistrarea și analiza limbajului oral. Sînt aproape două decenii de cînd prof. G. Ivănescu stabilea jalanele diferențe dintre lingvistica graiurilor și lingvistica limbii literare. Diferențele nivelului mesajului pot fi descifrate cu deosebire în textul etnografic cules pe teren în context de maximă „naturalitate”, adică în parametrii desfășurării activității normale a vorbitorului înregistrat.

Dialectologii, ca și etnograful, se bazează pe anchete de teren cînt reconstituirea investigațiilor lor implică, așa cum s-a mai spus, descrierea însăși a culturii populare. Cercetătorul se întrece în colectivitarea pe care își propune să o cunoască cît mai bine pentru a putea descrie și analiza aspectele care îl interesează. Conversația este unul dintre mijloacele de stabilire a contactelor. Stimularea partenerului la povestirea liberă a oricărui subiect dă posibilitatea să se obțină texte de o anumite construcție care, în forma finală, sînt niște „povestiri” autentice, totdeauna unice, în majoritatea cazurilor pline de neprevăzut și incitant pe ascultător.

Firește, nu vom judeca prozele, denumite corect texte, în perspectiva literaturii, ci pe cea în care este menirea lor. Ele sînt, în primul rînd, elaborate oral și spontane și, tocmai de aceea, relevante psihologic pentru

personaliitatea vorbitorului, pentru universul lui spiritual (și nu numai al lui), pentru construcția epicii în sine.
Textele tipărite de echipa sectorului de dialectologie în unele sate din Muntenia în anii 1967-1974 relevă o trăsătură dominantă a românului (tot atît de expresivă ca și trăsătura lirică) anume capacitatea sa de sinteză a evenimentului și redarea sa în niște forme și un înțeles povestire cursivă. Iată, de exemplu, un fragment ales la întâmplare, din relatarea unui veteran participant la luptele de la Mărășești: „La Mărășești era neamtuș sau în virfu fabricii [sic Mărășești, acolo aveam un sublocotenent și îl vă observam că de-aceluși pricină din cod DA telefon la bateria noastră sublocotenent și chemă pe locotenentul nostru, că-l făcuse căpitan, îl chemă la telefon și-l spune s-a-ducă pe la... nu mai mi-adeuce aminte, un sergent, așa că era nebun și l-a chemat pe-așa și l-a spus Mea, sergentu Mea, mi-am adus aminte, să-mi-ascultî comandă mea! Să trăie domle sublocotenent, o ascult! Bagă dă seamă! Uite-așa i-a spus punctu dă ochire și din doo lovituri a trimis în cosu, s-a dus nemii d-acolo, s-a dus d-acolo odată, s-a dus d-acolo în fruntea termenat, s-atacarea dă-l bătea și bate” (p. 1062). Sau, o altă scenă:

„A sunat trompeta la regimentu alantă care ierea la Siret la spălat și-a plecat aia, despuștea a plecat pe front, că știa că să ducea la moarte, dect cu cartușe și cu sicu cu gloante, s-acolo n-a putut să meargă, cum vă spusese iar, că locu ses, nu a avut cum să meargă ca să ajungă la tranșee, s-a început să facă salturi pe burta. Cînd a văzut nemii că se despuștea și cu salturile alea pe burta s-a-nfricosat nemii, zice «românii are roșu pe burta», dă domle «are roșu pe burta» și zice «Zăce, mă dă front la baineță, fugă nemii dă baineță de minca pămîntu» (texte cules de la Stan Badea de 78 de ani din com. Tămădău-Mare, jud. Ilfov, în 1972).

Textele publicate în volumul de față au subiecte legate de întâmplări trăite, amintiri dar și relatări despre istoricul satului. Într-o Algeera subiectului a fost lăsată la latitudinea vorbitorului sau înregistrării au fost făcute prin decuparea unui segment dintr-o convorbire. Este evident faptul că povestitorul participă în discuție la ceea ce este spus. Este cînt înțeles povestit de mama în cauză: „Cu am avut cînt băieți s-un cumnat a făcut patru și nu l-a trăit nici unu, a murit și s-a legat dă mini să-l duc un copil, nu-z dau și nu-z dau. Ai, cum e cumnat, dă-mă și mic un băiat! De l-a cumnat, după ce a murit, s-a dus în țară, că i-a crescut în țară, zice, ca s-a mîncat amaru cu, și-l a chemăm băiatu. Băiatu era dă cinci ani, l-am chemat, era la lighian, vini băiatu colo pe prag și sade-așa. Eu răspunz: Nicăuș, vrei să te duci în țară, la Lăzăreț? Zice, mă dă, dacă mă las? Pe-a-mă, mă mîncă s-le duc? Mă duc, bre, dă să-m dai și toate-mbră-cămintile, zice, să-n dai sîndăluțelu, să-n dai pantalonu-ăntănt, să-n dai... Iz dă mama, mama, iz mîu! Și l-a luat și bun luat a fost, că copilu-sdărăt nu s-a mai întors. Mîu, o plînge băiatu pînă la pod, o plînge-acuș a doua zi, a treia zi, s-adeuce! Băiatu-neoacă, să nu cuvina, s-să bolnăvească băiatu! Nu s-a bolnăvit și dă el a-murit și nu l-am mai luat” (Anica Popoiu din Frătești, jud. Iași).

Clar relatarea celei mai trase — moartea subită a cuiva — este antrenată în descriere prin latura sa de surpriză, introdusă într-o cuie cu suspans, cu rezolvări însă scurte. Bocoșul se revendică mai mult ca element de recuzită dintr-un scenariu simbolic și repovestirea unui basm (de către subiectul de vîrstă scolară) antrenează situația povestitorului în rol de prim actor, secundat, de multe ori, de cei care participă la relatare și care intervin cu propriile observații.

Există categorii de evenimente care aparează în mod deosebit interesul unei colectivități sătești. Și dacă relatarea despre „munci și zile” nu o structură, cu tipde serie similitate, evocarea tradițiilor satului dezvăluie elemente specifice ale culturii locale. Într-o povestire românească există cite un Mormete care comentează evenimentele, care depozitează memoria satului, în care investeste propria personalitate și o transmite altor generații.

Știința cercetătorului de a se integra acestor universuri este în mare măsură determinată de presiune și perseverență și entuziasm, inerente oricărei cauze nobile. Atleșele lingvistice și cele etnografice, monografiile dialectale și zonale, dicționarii tezaur și culegerile de texte sînt instrumente de lucru dar și bună de date pentru generațiile viitoare. În avalanșa de informații sunetului autentic al tradițiilor milenare relevate de cercetările dialectologice și etnolinguistice se impune prin calitatea și prospețimea sa.

1. În cătunul acela de munte împropășit de apă mătăvălăcă a pîrului limpede, morăria era cea mai frumoasă femeie din împrejurimi.
Era văduvă tină și gospodăria moară dă apă crescută în dunga văii cu o soacă dă lemni vultoare. Din depărtări veneau țărani cu sacii în spinare sau încercîți în care făcînd, zicea lumea, moara ei face cea mai albă și cea mai dulce făină. Poate că era așa sau poate că necesumătă îl frumusețe innoabilă albul făinii. Mă îndrăgosisem de ea și pîndeam ascuns în tufele de arini s-o văd mișcîndu-se și, mai ales, spălîndu-se pînă la bria, în dubina de sub roata a cărei mișcare nu înceta niciodată. Am plecat la oraș și sute de nopți am visat-o cîm sat în internatul mirosind a igrișe și supă de chimion.
După douăzeci de ani m-am întors în cătunul acela unde nu mai vedeai nici o rudă și unde oamenii aproape că mă uitaseră. Lucram la ziar și venisem să scriu un reportaj sentimental. Moara de apă era încă în funcțiune și mi s-a spus că tot vechea stăpîni îi supraveghează rotirea ei melodioasă și sacadată. Am întrebat

REMEMORĂRI RĂZLEȚE

1. Dacă a rămas la fel de frumoasă și primul m-a privit cum eudat și a zis un „che!” echivoc. Două zile am bătut dealurile și în fiecare seară am apropiat de geamurile slab luminate în dosul cărora se vedea mișcînd o umbră svetlă.

2. Și n-am avut curajul să urc cîteva scări de lemn ce duceau spre cerdac și nici morăria n-a mai ieșit ca altădată, la îmbinarea anurgului cu noaptea, să se îmbălieze sub roata veche de lemn ce se învîrte singuratic și nepăsătoare.

3. De la Zenon ne-a rămas asertivitatea plină de un fruct roșu și miraculos, ca un soare în trupul meu cînt sînt de slăpîn pe limba mea”.

4. Gloria rataților e amintirea...

5. Mărul desfrunzit legănd în virful unei crengi subiri, în cel mai intangibil punct al său, un fruct roșu și miraculos, ca un soare în miniatură sugerînd gustul verii viitoare.

6. În fața unei mănăstiri de lingă Moscova, mă-nțire pictată de Rublov, o lută tină îmbrăcată în strale, urechi de aur, porțel, albi.
Are inscripții pe chip o expresie de extaz și neasemuită fericire și pare nepăsătoare la tot ce se întîmplă în jur. Sta cu palmele întinse și pășărele blinde i se așază pe umeri și pe creștet așteptînd nerăbdătoare portelă, albi.
După cîteva ore vîntul cînt am vizitat complexul muzeal, am găsit-o în același loc, dormînd fericită, cu aceeași expresie de beatitudine de chip. Porumbelii albi stau agățați de vestimintul ei negru, bati din aripi neliniștiți, îi ciugănesc pletele și palmice, nepoțelii și lacomi.
Pare o madoză pesto care cineva a risipit nufuri însuflețite.

7. De la Șehitul de fum Nifon îmi scrie Iacovici, mîns în murele lui, că zice că liberneze. Am rînduit lemnele în tindă și am deschis un borcan de ghebe murate. Pe cuvînaș Parascachi am adus-o în chilie să nu-i fie frig singură în pustietatea rece a altarului. Încep lungul vis al nopților de iarnă. Și cerul nu mai are nici un pic de lună”.

8. Ce sugestiv definește Lao-Tzi lărașii: „Nimic sub cer nu e mai mare și mai slab decît apă și nimic n-o egală cu ea în toate acestea, cînd e vorba să învingă lucrurile cele mai tari și mai puternice, nimic n-o poate înlocui”. Și tot el, despre psihologia maselor: „Poporul jînt în ignoranță va ignora dorința”.

Mircea Micu

Sculpturi de Ion Iancu

ATITUDINI

Zeflema și comedie

Intre umor și intuiție există o corelație foarte ridicată. Cînd un bolnav mental „știe că el (și nu altcineva)” suferă de dezorientare și se atribuie intuiției. (G.W. Allport, „Structura și dezvoltarea personalității”, p. 239). Altruștii spun că umorul este capacitatea de a rîde de lucrurile pe care cineva le iubește (inclusiv propria persoană și tot ce ține de ea), și totuși să le iubească. (apud Allport, p. 265). Umorul este nucleul comediei. Există însă și alte registre ale comicitului: absurdități, gume grozănice, jocuri de cuvînt, zeflema. Inteligența agresivă, indeobște, îl ia în deridere pe celălalt. Există și un rîs care apare dintr-o „relaxare a reprîmării”.

„Cunemi mai puțin inteligenți, care au valori etice și estetice scăzute, preferă comicul (capacitatea de a rîde de alții dar niciodată de sine însuși) și sînt lipsiți de un simț al umorului bazat pe relațiile reale din viață” (cf. C. Lauder, J.W. Ross: *Humor and its relation to other personality traits*, în *Soc. Psychol. Q.*, nr. 4, 196-175, apud Allport, p. 260). Altruștii face, așadar, o distincție între „simțul umorului” și „simțul brut al comicitului” („apanaj comun al aproape tuturor oamenilor”). „Motivul pentru care umorul și intuiția merg mîna în mîna este faptul că ambele se bazează pe o situație a singur fenomen — fenomenul obiectivului cului” (Allport, p. 296). Afectarea este opusul umorului; reprezintă „tendința unor oameni de a părea, în exterior, drept ceea ce nu pot fi”. „Persoana afectată nu e conștientă că mincîna și e transparent și că poza sa e deplăsată”.

Există, așadar, registre ale risului. Unele dezvoltă poarizării. Umorul este expresia unui fenomen de „obiectivare a cului”. Cînd în acest fel este tratat un fenomen, se creează o persoană afectată dar și zeflemistul. Zeflema și afectarea par a sta în polaritate. Pe aceeași amîndouă, le învalue, în risul plin de iubire, umorul. Cînd umorul nu le poate salva se nasc sarcasmul și pamfletul. Este semn că legătura dintre umor și zeflema este ruptă. Sarcasmul se naște din negarea risului superficial, a aceluși ipostaze a risului care este o formă a despărțirii de obiect. Zeflema este se naște ca reacție de trăsare a unui hotăr despărțirii între cel ce rîde și cel de care se rîde. În zeflema te despărțea de ceea ce este obiectul risului și te ocupi ai în tine un model perfect, iar cel ce se rîde este un eşuat iremediabil. De aceea din zeflema, la limita, nu se naște iubirea ci scriba și disprețul. Pentru că să nu se ajungă la o asemenea gravă despăcare a ego-ului social se naște comedia. În comedie se rîde de stralul fals dar se păstrează un fond de simpatie cu lucrul ironizat. Zeflemistul fug de obiectul ironizat. Umorul însă te ține lingă el. Din comedie nu vrei să ieși. Scena zeflemiei te sperie, te îndepărtează, în comedie te simți bîn în zeflema se adună spațiu și agresivitatea într-o pulsivne ambivalentă. Zeflema este eliberarea neștiută de o reprîmăre inconștientă, este o fugă de trecut. Umorul este o apropiere a trecutului. Zeflemau desfințează ontologic obiectul, comedia îl ajută să se reconstruiască. Zeflema este o „pseudo-comunitate”; zeflemistul vede numai falsul din obiect, comedia vede însă și nucleul lui de tristețe și autentic. În comedie risul este forma care deghează plînsul tristeții, al însingurării și al neputinței de a înțelege și de a prezîmi, și îl memorează, sim-patizează, cu el. În zeflema nu te recunoști, și-n recunoști pe celălalt, și el nu te recunoaște. Zeflemau este o formă a despărțirii negatoarea, umorul (și comedia) sînt o formă a simpaticei reconstrucții. Zeflemau este o formă de zeflemau românesc (din România). Ea s-a născut pentru a ne vindica de zeflema. M-am întrebă adeseori, de ce zeflemau este un fenomen aproape exclusiv românesc? Nu vei găsi american zeflemist, nici neamț zeflemist. Se vorbește de „umor englezesc” și de „zeflemau românesc”. Zeflemau desfințează ontologic obiectul, comedia neagu numai regimurile sale false de manifestare. Comedia crește în puterea germinativă a obiectului și de aceea îl învalue în haina protecătoare a risului. Zeflemau îl dezbracă de orice protecție și-l arată lumii cu un dispreț abie stăpînit, dar bine deghețat. Zeflemau este o formă esuată a raportului Eu-Altu, comedia este una dintre formele prin care cel ce rîde îl caută mereu pe cel de care rîde și din încercătură drumurilor se naște risul reciproc. Cu în D-alo Carnavalului, formidabilă metateorie a comicitului. În comedie este pe rînd mască și eu necunoscut, actor și spectator. În zeflema cel ce rîde stă cu mîca pe fața tot timpul. Lui nu-i poate veni rîndul niciodată la rîolul celui de care se rîde. Fîndcă el nu se poate recunoști în cel de care se rîde. Zeflemau este o formă de inteligență agresivă, este o trăire superficială. Umorul comediei este o trăire adîncă și amplă. Umorul te eliberează din tine, zeflemau te ține legat de jîrșul egoului „zeflezos” dar, vai, cît de superficial! În zeflemau se declanșează o „gorie bruscă” a egoului. Comedia ține orice formă de egotism în șah (Allport). În zeflema risul este agresiv și stilos, în comedie risul este trist și plin de căldură omenească. Zeflemau este un raport de pură exterioritate între doi „subiecți” (unul este negator și activ, celălalt este negat și pasiv). Migranții abia intrat pe poarta orașului rîde zeflemist la adresa țăranelor. Curios este, însă, că țărani nu cultivă zeflemau ci exclusiv umorul. Comedia, așadar, se naște din fondul bun al umorului popular. Zeflemau este fenomen suburban (și „suburbial”). Umorul și comedia sînt fenomene culturale organice. Răsar din straturile adînci ale „psyhiei” poporului.

Zamfira Mihail

POSTUL RESURANT

am cunoscut, mai demult, un ins eludat care credea ca in fiecare zi este duminică. Duminică și numai duminică. De aceea, dimineața se scula mai tirziu decit ar fi trebuit, se spăla îndelung, se radea migălos, își punea costumul de duminică și pleca de acasă să se plimbe. După masă mergea la cinema, vedea un film de șapte ore. De altă parte, costumul se rosesse, căpătase slăbiciune, aceea care te face unora să bagi mina în buzunar și să-ți militești pe purtător. Se plimba agale pe centru, enervându-l pe cel care, în fuga lor spre slujbă, se împiedicau de el. A fost pensionat. Dar altfel nu făcea nici un rău nimănui. Pe ce ne-am amintit această poveste care nu poate fi nici măcar tristă, ci numai ciudată? Pentru că, nu de puține ori, ni se cere să răspundem „cu grija”, adică să nu folosim numele adevărate, pentru că, de, oamenii sînt rai, află că scrii și că trimiți la o adresă și pe urmă te privesc nu știu cum, mai dintr-o parte, s-optind în urma ta, să înnebunim, și ce om serios era, te putea baza pe el, dar acum scrie versuri și proză, vrea să fie publicat, are fumuri de scriitor, nici nu mai poți avea încredere cînd împarte salariile, așa cum e, cu capul în nori... Spresedintă, în presedintă ai nostri față de această așa-zisă opinie publică este reală și, ca orice spaimă, de înfeles. Nu împotriva lor, ci împotriva celor care cred că a scrie este ceva destul de dubios, ceva care te scoate din rîndul oamenilor serioși, pe care te poți baza în viață. Nu în mersul discuției această „părere” celor care încă mai cred că a fi artist este ceva profund nerosier, în afară lumii, o extravaganță și atât. A, în timpul liber mai merge, dar așa, să nu faci nimic altceva... Nimic altceva n-au făcut nici Eminescu, nici Argehi, nici Blaga...

IOSIF OLTEANU și alții, București: Rubricile noastre nu i se trimit poezii, pentru că ea este dedicată exclusiv prozei. De aceea, chiar dacă noi compătimim cu d-voastră în legătură cu scara poezilor, altceva decit să se transmit secliei de poezie nu putem face. Timbrul nu avem cum să-1 înapoiem (numai dacă îl punem la poștă).

AURELIAN LAZU, București: Sineții în pragul debutului oricum, desi „Silus” nu este cine știe ce. O iubire ratată, nelămurită, trădată, depășită, neapăsată, vizibilă, invizibilă, opacă, transparentă este totuși un subiect dificil, desi pare la fel de cunoscut ca și Casa Scintilei.

THEODORU MALINU, Reșița: „Aș vrea să fiu așu după (în afară de) Reșița”. Scrieți în special virgula, pe care am să încerc să le remediez rîndurile scrise de mine au în ele un simburu ctuși de puțin literar. Sau sînt niște auri pe tema „a nu se vorbi cu mincarea în gură”. Încă un amănunt: sufăr de neîbărire, lucrul foarte neplăcut la cel aproape 17 ani ai mei”. Răbdare este sau nu este, asta este situația. Pentru început nu disperati, la 17 ani toată lumea este talentată.

MARIANA PRIVILESCU, București: Scrieți-vă d-voastră este atât de bine făcută, incit, după părerea noastră, nici nu trebuie însoțită de poezii. Deci, ar fi bine să nu mai scrieți, trimițindu-ne proză. Sau ceva ca un jurnal de studentă, ceva mai mult decit teva versuri mai mult datorate versului decit talentului. Așteptăm.

V. VOLANȘCHI, Teuș: Poezii, de ce poezii? Și de ce atel, la această rubrică. Aceiași răspuns și pentru STANCIU STĂNELA, Brăila.

RALU VLAICULESCU, București: Dar unde sînt versurile deosebite de alăudate? Nu. **MARIAN RADU, Sibiu:** Scrieți despre griu cam așa: „Bulbul de griu această „mirabilă samăntă” a dănuit, cuprinde în aureola lui toate devenirile noastre...” etc. Prețios și neindeminat acest „oesu” de o pagină.

EMIL CONSTANTINESCU, București: Poezie pentru rubrica de poezie.

Iulian Neacșu

Resurrecția lirismului

Urmare din pag. 1

lufie a ei. Mai curînd se poate spune că avem de-a face cu autori a căror atitudine estetică este eliberată de condițiile vieții literare și interesată, în ultimă analiză, de a crea în conformitate cu un eu adinc personal decit a răzbi social prin intermediul literaturii. Cu vreo doi-trei ani în urmă, prin 1984, eram contrariat, la citirea unor nruvele (propuse la concursul de proză scurată „Marin Preda”), în fața unui fenomen de simulare a creației, pe care l-am explicat (eclai am și scris aceasta) nu altfel decit prin supunerea la un model unic, introdus în chip autoritar de o parte (autoritară și ea) a criticii literare. Erau acolo aproximativ 40-50 de autori, între care mai mult de jumătate pregătii a scrie o proză în gust tradițional, „lărănească” la un mod superior, valorificînd un fond sufleteș străvechi și, cu toate acestea, nu puțin practica textualismul, ceea ce era fără îndoielă nociv, căci abotea vocația de la individualitate în individualitate în literatură. Aceste cazuri de enclism estetic nu aveau altă motivație decit năzuința autorilor (cu o conștiință creatoare încă tulburată) de a pătrunde într-o literatură unde majoritatea debutanților cu volumul făceau textualism și nimic altceva. Nici poezia și nici proza prin metode autoritare nu arăta altfel, fiind, adică, ironistă și disolutivă, adeseori trivială și imitetică, afirmînd un suflet gregar și fără personalitate.

Nimic din acestea acum, la depărtare de numai cîțiva ani, într-o poezie care stătu să depășească repede o critică posibilă de creație în termen specifici și să redescopere izvorul lirismului, care e în tradiția, verificată prin valori, a unei culturi. Acești poezii de douăzeci de ani, care se află în observarea noastră mai aproape de generația ’80 decit cel care precedă cronologic (nu însă și valoric) sînt, în realitate, mai aproape de acea substanță fundamentală care prînsese încă o dată chipul cu Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Cezar Ivănescu și Cezar Belag, ca și Ion Alexandru și Ion Alexandru. Adică, mai aproape de emincinatitatea fundamentală a poeziei române, de bacovianismul ei și de dimensiunea ei biagiană, de efectul Ion Barbu, și componentele Ion Pillat, Adrian Maniu, Vasile Vălculescu și Octavian Goga. Cerul nu pară să aibă nicio grijă pe a fi, cu acești poezii tineri, definitiv limpezii.

Elegii

Urmare din pag. 1

semnată, totul fiind în fond o elegie fragilă acoperită cu un strat transparent de frig ambiguu ce se va frînge la o primă respirație caldă umană.

Cele trei părți ale volumului lui Ion Vădan — „Scrisori către Edith Södergran”, „Borgum centenarului” și „Elegii cuateerane” — au, ca expresie comună, un fir de legătură cu o vizibilă tendință de schimbare a sentimentului arhaizat făcută însă prin cele mai noi mijloace ale esteticii. Poet al unui ev mediu zăgărit continuu cu arabescuri contemporane, Ion Vădan face, cu ajutorul unei mobilități armonice înregist-impressioniste, legătura dintre două momente psihologice între care se clarifică mereu o nelămurită senzație de lirism înfrinat și elan incisiv de obiectivare a stărilor cotidianului agresat. Nu este vorba aici nici de senzația lirică pură și nici de sugestia de ordin intelectual, Ion Vădan făcînd o corelație liberă între liric și anti-liric.

Discret, ușor intimist, materializîndu-și poezia într-un sens modern în care se simte continuu un subtil fîșit al vremurilor apuse, volumul Borgum centenarului (denumirea medicvială a orasului Satu-Mare) conține în Ion Vădan un poet al rafinamentului plastic, emoțional, reprezentativ pentru simplitatea înșelătoare, amorfă, a stărilor poetice de natură autoantocică ce se răsfrîng cu putere asupra viului ca impresie dar mai ales ca existență nostalgică, solitară, învaluită într-un ermeticism al timpului.

Poezia ca spectacol

ne-a fost dat să participăm, ca spectatori, alături de muncitorii sîrbeteni de la Combinatul de prelucrare a lemnului, în un fascinant spectacol de poezie Casa poezilor... cheamă Pășărele, scenariu realizat de actorul Mircea Belu de la Naționalul timișorean, în regia și interpretarea aceluiași actor și poet. Osatura spectacolului îl constituie 21 poeme de Ion Iuga și scurte fragmente din proza și eseuistica antologică a lui Alexandru Ivănescu: un veritabil ecou al conștiinței estetice înregistrat pe banda de magnetofon, răspuns la rostirea a poeziei lui Ion Iuga din volumele Casa poezilor și Poara umbrei. Tim de un ceas poezia retrăiește un nou vestmint, intră în sală și viscoaleste sufletul. Îl aprinde înăfundînd-l în flăcări patetice și îl imblînzește cu vocea lucidă, limpede ca o sentință a vieții prin scurte fraze rostite alb, sub semnul dîrului, extrase din Vesiubul și Pășărele. Al sentimentului unu diacig între două puternice voci-conștiințe ale Maramureșului, Ion Iuga și Alexandru Ivănescu, între două modalități de a fi ale scriiturii, dar ambele sub semnul unui acut dramatism liric de vîrj existențial vizind mai ales faptul trăirii lăuntrice, viața de dincolo de lucruri. Asistăm la o artă poetică deplină cu multiple fațete ale cuvîntu-

lui scris în care domină atitudinea civică dramatică, probitatea morală în fața realității umane. Scurtele fragmente de proză devin bi-juterii, idei prin care revizuim procesul, modernitatea și limpezimea lui Alexandru Ivănescu. Aceste oglinzi de lumină se integrează și răspund tumultuoaselor metafore care reușc în auzul spectatoriului colinele, focul cu vibrațiile sale, întrebările fără răspuns despre moarte, despre iubire, despre viață și marea ei deziderat, libertății vinței umane: fiecare idee gravă, solemnă îmbrăcînd tonul și intensitatea unui spectacol ritualic.

Alături de recitalul de poezie și muzică pe versuri de George Bacovia, Nichita Stănescu și Ovidiu Genuș susținut de Sorin Postelnicu, de la Teatrul „Giulești”, din nou Mircea Belu de la Teatrul Național din Timișoara, Florin Răduș, la chitară clasică și Petre Iordănescu de la Televiziunea Română, imaginea de film, au constituit două momente de vîrf în cadrul Festivalului Național de Literatură de la Sighetu Marmăției. Asemenea victorii ale poeziei sînt de dorit și în sălile teatrelor noastre și le-am considerat drept vanapremiere, într-un spațiu potrivit, dăruit poeziei și sincerității.

Bogdana Boeru

Sibiul — emblemă a acestei epoci

Urmare din pag. 1

tare, de maramureșan, ne-a vorbit ore-n șir despre importanța istorică, economică, politică și culturală, cit și despre cea actuală a municipiului Sibiu.

★
Istoria orasului începe la sfîrșitul, sau mai precis în a doua jumătate a secolului al XI-lea, cînd pe teritoriul actual au fost construite primele fortificații medievale. Cetatea Scurtă, documentată arheologic, descoperită la Orlat, era o fortificație feudală înărită cu valuri de pămînt și pelidă. Pe aceste valuri de pămînt e-a construit ulterior fortificațiile medievale de pe terasa superioară a râului Cibin.

Este important de menționat că pe teritoriul actualului municipiu Sibiu, omul a existat din cele mai vechi timpuri, ca săpăturile arheologice atestă existența celei mai vechi culturi din istoria omenirii, așa numita cultură de prund (Pebble culture) și ca aceleasi documente arheologice atestă o continuitate neîntreruptă a existenței omului și o serie de alte culturi care s-au succedat, începînd cu etapele timpurii ale neoliticului de antropogeneză, trecînd prin toate epocile mai importante, ale pietrei și bronzului și fierului (cultura Turdas și cultura Petresti, datînd din neolitic, sau cultura Noua, atestată de depozitul de la Gușterija, din epoca de început a bronzului, ca și alte descoperiri datînd din cea de-a doua epocă a fierului, circa 900 î.e.n. care permit afirmată că teritoriul sibian a fost intens locuit în perioada culturii Latene, dacii de aici făcînd parte din primul stat dac centralizat de sub conducerea lui Burebista și apoi Decabal). Toate cercetările istorice și arheologice dovedesc incontestabilă continuitate de viație pe aceste meleaguri a poporului dac, apoi daco-roman și roman, începînd din secolul I î.e.n. și pînă în perioada cînd au luat naștere primele formațiuni statale feudale timpurii. Principala șosea romană din această parte a Transilvaniei venea prin Turnu Rosu, bifurcîndu-se spre Alba-Iulia și spre valea Tirnavei Mari.

★
Denumirea orasului este dată de numele roman al râului Cibium-Cibienis-Cibinium-Sibiu, iar valoarea istorică i-a fost conferită de însăși existența sa proprie, caracterizată prin așezarea geografică favorabilă dezvoltării și întretinerii unor relații comerciale, în primul rînd unei înfloriri economice fără precedent.

Sibiul a constituit mereu o poartă a sufletului românesc cu toate simțămîntele sale naționale și patriotice, a sufletului strămoșesc din Dacla Felix, pe care furtunile istoriei l-au tulburat și l-au îmbrăcat, fără să îl distrugă, căci el este chiar sufletul și duhul locurilor acestora cu care se confundă din preistorie. Sibiu este nu numai poarta comercială a Orientului cu Occidentul, Sibiul este Poarta Istoriei poporului român modern și al României de astăzi, socialiste, căci la Sibiu, în apropierea Sibiului, la Scelimbăr, prima localitate de cum trece munții Făgărașului în Transilvania, cel dintîi voicevod al Unirii a cîștigat iniția bătălie pentru Unire, în luna octombrie 1599, acum exact 388 de ani.

Se implinesc acum — și mă bucur că intimplarea a făcut să mă găsesc aici, chiar în aceeași lună, exact în 388 de ani, de la bătălia de la Scelimbăr, unuși Mihai Viteazul a deschis porțile Transilvaniei, așezînd cununa de lauri a

victoriei peste fruntea unită a celor trei provincii românești, realizînd pentru prima oară în istoria noastră victoriile străvechi al tuturor românilor, al cronicarilor și cărturarilor, visul unei Românii ferice, unite și mari, prin realizarea Unirii, de scurtă durată, dar adine semnificativă. Mă bucur pentru că mi-a fost dat să văd Cîmpia bătăliei lui Mihai Viteazul de la Scelimbăr, exact în 388 de ani, și în condițiile aceluiași anotimp în care sute de morți și-au lăsat osemintele îngropate sub troița ce străjăuiește cîmpul, asemenea unei piramide naționale, temelia unei culturi care abia acum se desăvîrșește. Creșt că aceiași arbori își pierduseră frunzele atînsse de brumă și la 1599, ca la 1987, cînd nu pe parbrize de mașini, ci pe zale de luptător, peste râni aburinde de sînge românesc. Căci istoria are sînge. Sînge de om și sînge de pămînt, sînge de arbori și sînge de lumină.

Aceste sîntagma m-au făcut să îmi amintesc de articolul „Riga cu sînge galben” scris de Dumitru Radu Popescu despre un artist sibian al zilelor noastre și cum tot mă aflam la Sibiu l-am căutat a doua zi la redacția revistei „Tranziție” în urma cărui articol pe care îl am găsit printre poezii, și ei devenii sibienu, Ion Mirocea și Mircea Ivănescu. Se numeste Eugen Tăutu.

Este un posedat de frumos. După 20 de ani de activitate intens creatoare ale a expmbar, avăraza este la Dăza de lucrări impresonante. Acest artist ciudat, despre care au scris la superlativ cei mai prestigioși critici de artă, plasticieni, poezii și prozatori, de la Corneliu Baba la Grigore Hagiu, de la Tretie Paleolog, la Ștefan Aug. Doinas, de la D.R. Popescu la Constantin Chiră și Mircea Ivănescu. Cu Eugen Tăutu am pornit prin oraș cu mașina, făcînd ceea ce se numește în limbajul turistic un tur al orasului. Am revăzut orasul, pe care îl știam destul de vag, din urmă cu un sfert de secol, cînd îl descoperisem centrul fastuos, pitoresc și cînd noile cartiere nu existau și cînd platforma industrială abia începuse să prîndă contur.

Am vizitat centrul nou, cu modernă Casă de cultură a sindicatelor, cu un hotel turistic și un pasaj, bulevard moderne, necesare circulației rutiere, am văzut întreprinderi, gara mică și gara mare, muzeul Brukenthal din Piața Republicii, platforma industrială, cu aglomerarea de clădiri de construcții și de mecanizare a agriculturii, cu secțiile noi ale I.F.A.S.-ului, I.M.A.I.A., Autobaza de transporturi, Secția mare S.U.M. a Independenței”, care realizează 2/3 din industria de utilaj greu a orașului sau județului. Am ajuns la deschiderea largă pe care o oferă Ed-ul Mihai Viteazul din cartierul cu același nume în perspectiva întinsă a cîmpului, se bătăie al lui Mihai Viteazul spre Scelimbăr și așezarea largă a lanțului Munților Făgărași. Aici, în sotitorul meu mi-a vorbit despre viaținea lui privind dezvoltarea viitoare a orasului, cu patima frumoasă a unui om al locului și a unui mare artist. Sint gînduri care vor contîni, fără îndoială, nucleul unui alt reportaj despre destinul acestui oras străvechi.

Puternic centrul de relații europene și mondiale, Sibiul a fost și rămîne un extrem de interesant loc de întîlnire a vechiului cu noul, nu doar în ce privește arhitectura sa, ci și chiar în amplitudinea dimensiunilor vieții social-economice actuale.

CUMPANA

Tablou ateu

Parcă-i văd și acum: zăpada scîrînd sub pașii convoiului — balaur cu o sută de frunzi dezvelite (ca și cînd ar fi o sută de ani) tirîndu-se pe alea, fiară obosită cu prado în gheare. Din ghearele ei se aude cîntecul poii. Crucile înzăpezite ale cimitirului, de o parte și de alta a aleii centrale și între ele cavouri mindre de marmoră așteptînd. Și un ins fugind în direcție contrară, alergat de un cine

roșcat care-l înghite, îl sfișie de la un metru distanță cu fiecare lătrătură. Convoiu, adică balaurul cu o sută de frunzi obosite, abia se tirăște și vrea tăcere multă. Crucile rezemîndu-se una de alta să poată răzînda nemuriri. Și un ins fugind inspăimîntat în direcție contrară, alergat de un cine roșcat. Pasămite, pămîntul primea un trup dar sufletul era gonit pe alea, în exasperare — el nu avea ce căuta acolo.

George Alboiu

POEZI ȘI CENACLURI

alexandru pătrulescu

Lingă izvoare

(cîntec) pe o vioară lingă izvoare
iată m-a pierdut o pasăre, visînd pe-o piatră de prund lingă izvoare
din tîmpla mea lingă izvoare
mă-mi crească din ea
o strună de soare
c-o aș vrea să-mi doară fruntea mea stînd

intru ale tale despoavart de pietre alte și unori chiar de cuvinte...

să mă pot șterge pe verticalele ochilor cu un prosop de liniște iată mă rostesc așa, precum spunea I

Sensul lirei

cînd buzele mele rostesc despre ceea ce nu se mai poate întoarce în orologii numai tu, lira mea dai sens cu vîntului

Flaut

tumul și clocot în flaut de mina ta miniat cîntecul răzbate pînă la mine
iată: cu alte simțiri gura ta cînd prădă cuvintelel acelu poem de necurmată sfîrșmare și nicînd nu vei ști cum mă mai iul să mă adun din risipire.

Secțiune

din strună îmi arunc în cîntec efuviu zădărnîcîmîntirea ior cu degate de ancestrale ploii din cea mai pură formă geometrică a lirei
rup o linie și cu nesperată emoție o așez peste coapele și sîniți lui Euridice

chiar dacă epilei acelea sînt puntea dintre trupurile noastre

Răsrîngere de poem

oșo precum spunea: în fața poeziei roștește-te ca în fața unui templu în care intri cu dintru ale tale

Amintirea prozatorului

născut pe legendarele tîneturi vrin-cano, în comuna Putești (predestinat a vîntul N. V. Turcu va păstra toată viața acest puf evanescent al originii, al locurilor natale, al copilăriei adică), la 14 decembrie 1935; după ce termină liceul și o școală de specializare în urma căreia practică 3-4 ani meseria de împletăg de mișcare C.F.R., poetul (cîci pe atunci scria poezii, ceea ce a încetat să facă niciodată) se înscrie la Facultatea de filosofie din Iași pe care o absolvă cu brio în 1963, fiind reținut la cîntărea respectivă a Institutului Politicnic și parcurge etapele ierarhiei universitare pînă la titlul de conferențiar. Paralel cu munca sa didactică, în toți acești ani scrie proză, versuri, piese de teatru (nejuocate încă), aforisme, articole de specialitate, etc., și publică trei cărți: Perturbajii (1967), Iarba verde de acasă (1977), Soarele (1979).

avînd alte mînușcrite la diverse edituri. Textele sale, sentimentale și nu o dată „pușe în abis” de o blîndă autoironie, sînt tutelate, la modul absolut, de un tel, de un elan moral: fără a fi niște fabule cu înțelesul la urmă, ele, aceste texte, sînt proză, teatru, dar mai ales aforisme, fie prin imanența lor, fie prin patetic, formativ, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească, un om cam așa, ce nu le usucă de seva lor vitală, cum nici omul, cu trecerea anilor, nu și-a pus o mască rigidă pe suflet, iubind și o patimă copilărească pe cei din jurăma sa și lășîndu-se iubit, stîind să se facă iubit. Prin dispoziția și puritate sufletească

DIN POEZIA SOVIETICĂ

ANDREI NIKITIN

Se răcește vremea iară

Se răcește vremea iară,
pășările-n stoluri zboară...

Se răcește vremea iară,
anii-n inimă-mi coboară...

* * *

Răspintile toate ard
ca miinile ce se despart...

Puterile, cuvintu-și pierde
și florile și iarba verde...

În anii grei ai despărțirii
cînd toate sînt în urmă scurături...

MIHAIL SINELNIKOV

Îți amintești ?

Verdele - alb-negru - ca o umbră
Curge, de catran infierbîntat...

Apoi o nouă pagină se scrie
în carte, o caligrafie pe curat...

Îți amintești un rînd din cele multe
Cu tine însuși convorbînd atena...

Eu sînt bolnav și sufăr de neștiință,
De copilărie sufăr în secret...

ANDREI VOZNESENSKI

Stihuri pentru copii

Pisoi, pisicuții, pisioași
Nu sînt asiderei cetel de copii...

Ei cu porciul prins în ghiare
Miaună și peste mări plutind...

Buni prieteni din copilărie
Oare, unde s-a pierdut caietul ?

NATAN ZLOTNIKOV

Bună ziua, fată, bună ziua, mamă
bine că vă aflu tot pe-al vechii drum...

Bună ziua, soră dragă, ziua bună tu,
la cine oare, arsa de tăceri tu...

Trei pahare pline unul după altul,
trei pahare pline am golit pe rînd...

I-am rugat zadarnic să rămînă-n vreme -
numai sora, sora, către viitor...

STANISLAV KUNIAEV

Despre noi puține, totul despre toate:
despre plopii negri, despre timp, zăpezi...

Tot mai multe despre urstiele de mine,
dar de visul nostru neimplinit mai rar...

Vocile unei mari literaturi

Un scriitor care a avut prilejul, de peste
un sfert de veac, să cunoască pe reprezentanții...

oameni și lucruri supte-n vid,
scăzute chiar prin adunare...

ROBERT ROJDESTVENSKI

Foamea

Vifornița
a zăpăcîit orașul
Casele primite troleene...

pare a fi imensă.
Dar mie-mi provoacă
puține senzații !

Sint flămînd
și mă îmbuib
din hrana jurnalului.

Mă grăbesc.
Plec urechea
la clootul evenimentelor...

VLADIMIR VISOTKI

Aici, inițioarăți toți brazilii...

Aici, inițioarăți toți brazilii se-nolină
fainic de-o poară și păsările dau...

Mălinul pier, dacă vîntul în inimă-i inflege
și, biclul de ploaia rece, își pierde floarea...

LEONID MARTINOV

Frunzele

Zăboveau pe irotuar,
și, dedată înfrîndindu-se...

Le-am întrebat:
— Cine sînteți voi ?
— Noi sîntem frunzele.

RASUL GAMZATOV

Cocorii

Djighii mei - meren îmi vine-n minte -
al căror singe-a curs în lupte-adeoară...

și pină azi, din vrem de crunt război,
vîntul ne-aduce glasuri pe cari le deslușim...

și peste țara-ntrăgă renașcută
zboară cocorii, se răboiesc cu ceafa...

VLADIMIR SOKOLOV

Milul din anii duși mereu,
cu transparențe vagi în parte...

Geam peste geam cade supus,
lipit cu dragoste de-a rîndul.

Adună-ți într-o ramă, toți,
de vei găsi astfel de ramă.

IN ROMĂNEȘTE DE NICOLAE NICOARĂ

A. Serafimovici, A. Lunacearski, Maxifi Gorki,
P. Pavlenko, N. Ostrovski, V. Visnevski, A.N. Tolstoi...

Cîteva înregistrări ne-au reținut în mod special
atenția atît mic cît și confrăților care le-au...

Ascultînd aceste discuri nu pot să nu-l dau
dreptele lui Maiakovski care spunea într-un poem:

"În comunism funcționarii vor dispărea / Și vor
fi multe cîntece și poezii."

Vocile înregistrate pe cele două discuri sînt o
minunată confirmare în acest sens.

Nicolae Stoian

REVISTA STRĂINĂ

RAIONUL HUDJIC din statul Ovrhangai este cunoscut
în întreaga Mongolie grație școlii locale a sculptorilor...

ANTONIO TABUCCHI, născut în anul 1943,
este profesor de literatură portugheză la Universitatea...

ACTIUNE MEMOIRĂ, O DANȘATOARE EXCELENTĂ și o muzică de zile mari,
astfel ar putea fi caracterizat muzicului american...

ROMANUL "MIRACULOASA TELUMEE" al scriitorului...

LEONID MARTINOV este un tânăr de cîncepsprezece...

ROMANUL "MIRACULOASA TELUMEE" al scriitorului...

IN SPIRITUL COLABORĂRII

În cadrul tradiționalelor schimburi de experiență...

SPORT Miercurea de zahăr

de necrezut, cîteva și mă sterg la ochi,
roșii prietenii să mă cîmpenească...

Un prieten și meu, doctor, deci am realitat,
mă spus că ar fi pariat 1.000 lei contra 1 leu...

Căile domnului și căile fotbalului nostru
sînt necunoscute, așa încît a fi cronicar de fotbal...

Steaua a bănt cu 2-0 la Nicosia, cum era,
de altfel, de așteptat, în ciuda babelor de mar-

josirea din partea colonaiștilor este încă prezentă,
în concepția acestora suadelupezi urmind să rămî...

CE SIMTE UN BARBĂT CARE? după moartea soției...

ANTONIO TABUCCHI, născut în anul 1943, este profesor...

ACTIUNE MEMOIRĂ, O DANȘATOARE EXCELENTĂ și o muzică...

ROMANUL "MIRACULOASA TELUMEE" al scriitorului...

LEONID MARTINOV este un tânăr de cîncepsprezece...

ROMANUL "MIRACULOASA TELUMEE" al scriitorului...

IN SPIRITUL COLABORĂRII

În cadrul tradiționalelor schimburi de experiență...

SPORT Miercurea de zahăr

de necrezut, cîteva și mă sterg la ochi, roșii prietenii...

Un prieten și meu, doctor, deci am realitat, mă spus...

Căile domnului și căile fotbalului nostru sînt necunoscute...

Steaua a bănt cu 2-0 la Nicosia, cum era, de altfel...

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunteală Mihai Ungheanu (redactor șef adjuncți), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REDACTIA: București, Piața Științei nr. 1, tel. 17 32 09 ADMINISTRATIJA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95

Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘTIINTEI